

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
ΜΕΤΑ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

·Εν Κωνσταντινουπόλει ἐτησίαι .	φρ. χρ. 46
·Εν ταῖς Ἑσθίας	Μετ. 16
·Εν Ἑλλάδι, Αἰγύπτῳ καὶ Εὐρώπῃ	φρ. χρ. 70
·Εν Ρωσίᾳ	Ρουβλ. 25
·Ἐξάμηνοι τὰ ἡμίση.	

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
ΔΙΑ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

·Εν Κωνσταντινουπόλει ἐτησίαι .	Μετ. 4
·Εν ταῖς Ἑσθίας	Λίτ. Τ. 1
·Ἐκείναι τῆς Τουρκίας	φρ. χρ. 25
·Αἱ τὰ ἡμίση καὶ ἰσῆσαι.	
·Ἐκαστὴ φύλη ἐπιτίθει γροσίον δύο (2).	

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.—(Ἐρνέστου Κουρτίου)·Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία (Μεταφραζομένη ὑπὸ Μ. Ε. Μιχαλοπούλου).—Μυθολογικὰ (Ἡ Ἔστια).—Ποικίλα.—Γινώμαι δοξῶν.—Τὸ δέκατον δυνέδριον τῶν Ἀδιανολόγων.—Ἑλληνικαὶ καὶ Ρωμαϊκαὶ ἐπιγραφαὶ ἐν Δράμα.—Βασιλικὴ νεκρόπολις ἐν Σιδῶνι.—Ὁ Ἀφρικανὸς ἦρωα Χαμά.—Ἡ Δευτέρα Μήνηρ (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Μέγαν τῆ ἀληθείᾳ προκαλεῖ εἰσέτι πάταγον τὸ ζήτημα τῶν συμμαχιῶν, τὸ προκλήθην ἔνθεν μὲν διὰ τῆς ἐν Ἰταλία ὑπουργικῆς κρίσεως, ἔνθεν δὲ διὰ τῆς ἐν Κοπεγχάγη παρουσίας τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσίας, τῆς παρεχούσης τὴν ἐλπίδα ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Γ', ἐπανακάμπτων ἐκ τῆς πρωτεύουσος τοῦ ἐστεμμένου πενθεροῦ, θὰ διέλθῃ διὰ Βερολίνου καὶ θ' ἀνταποδώσῃ τὴν ὀφειλομένην πρὸς τὸν γερμανὸν μονάρχην ἐπίσκεψιν. Μόλις τὰς ἡνίας τῆς ἐξουσίας ἀνέλαβεν ὁ τοῦ κ. Ρουδίνου διάδοχος καὶ ἀμέσως οἱ ἐν Βιέννῃ καὶ Βερολίῳ ἤρξαντο διασαλπίζοντες ὅτι ἢ ἐν τῷ βασιλείῳ ὑπουργικῆ μεταβολῆ ἢ κίστα παραβλάπτει τὰ συμφέροντα τῆς τριπλῆς συμμαχίας, ὅτι τὰ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Ἰταλίας ἐπισυμβαίνοντα μικρὸν θίγουσι τὰς ἐξωτερικὰς καὶ ἰδίᾳ τὰς μετὰ τῶν συμμάχων σχέσεις αὐτῆς καὶ ὅτι ἐπομένως οὐδεμία μεταβολὴ ἐπέρχεται ἐν τῇ κρατούσῃ νῦν ἐν Εὐρώπῃ ἰσοροπία τῶν συμμαχικῶν ὀμίλων, οἵτινες εὐφύμως καλοῦνται ἐχέγγυα τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης. Ταυτοχρόνως ὁ νέος πρωθυπουργὸς τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου, ἐπικυρῶν καὶ ἐνισχύων τὴν ἀπὸ 5/17 μαΐου πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀντιπροσώπους τῆς Ἰταλίας ἐγκύκλιον τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ κ. Βρίν, ἐξέθετο ἐν μακρᾷ ὑπουργικῇ ὁμολογίᾳ πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ ἔθνους ὅτι ἢ ὑπ' αὐτὸν νέα κυβέρνησις ἐμμένει πιστῆ εἰς τὰς περὶ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἰδέας τῶν προκατόχων καὶ εἰς τὰς μετὰ τῶν συμμάχων συμφωνίας, ἃς θεωρεῖ ὡς ἀσφαλῆς ἐχέγγυον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡσυχίας. Αἱ ὁμολογίαι τοῦ κ. Γιοδίτη, καθησυχάσασαι τοὺς συμμάχους, προῦκάλεσαν πολλὰ τὰ σχόλια καὶ ἔνοιαι τῶν ἀκριτομύθων ἐπειράθησαν νὰ ἐπωφεληθῶσιν αὐτὰ καὶ νὰ διαπιστώσωσιν ὅτι αἱ βάσεις τῆς τριπλῆς συμμαχίας παραμένουσιν ἀκράδαντοι καὶ ὅτι μάτν οἱ πολέμοι τοῦ εἰρηνικοῦ συνδέσμου ἐξή-

τησαν νὰ διακηρύξωσιν ὅτι αἱ ἀλλεπάλληλοι ἐν Ἰταλία ὑπουργικαὶ μεταβολαὶ συνεπάγονται τὴν βαθμιαίαν ἐξασθένειν τοῦ ὀμίλου τῶν δυνάμεων τῆς μέσης Εὐρώπης καὶ ἐν τέλει δύνανται νὰ ἐπενέγκωσι τὴν διάσπασιν τῶν ὑφισταμένων συνθηκῶν καὶ συμφωνιῶν, τῶν ἀνανεωθεισῶν πέρυσιν κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς ἐξουσίας τοῦ ὑπὸ τὸν κ. Ρουδίνου ὑπουργείου. Ἀλλὰ τὴν μείζονα προσοχὴν ἐπεσπάσατο ἡ πιθανότης τῆς συνεντεύξεως Γουλιέλμου καὶ Ἀλεξάνδρου, τῆς θεωρουμένης ὡς ἀφετηρίας νέων τε συμμαχικῶν δεσμῶν καὶ διασπάσεως τῆς παρωθείσης πλέον στερωῶς γαλλορωσικῆς συμμαχίας, ἥτις, σφόδρα τὰ κύκλα τῶν ἐν Βερολίῳ ταράξασα, κρατεῖ αὐτοὺς εἰς ἀδιάκοπον ἀνησυχίαν ἐπὶ τῷ φόβῳ μὴ ὁ σύνδεσμος οὗτος, ὁ πολλῶ ἰσχυρότερος τοῦ τριπλοῦ, ἐὰν μὴ τούτῳ συνταχθῆ ἡ μεγάλη Βρετανία καὶ ἕτεροι τῶν ὡς πολιτικὸν πρόγραμμα αὐτῶν τὴν οὐδετερότητα ἀναγραφασῶν δυνάμεων, ἀποπειραθῆ νὰ λύσῃ τὸ ὄλον εὐρωπαϊκὸν ζήτημα καὶ νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν κρατοῦσαν νῦν ἐκκρεμῆ ἐν Εὐρώπῃ κατάστασιν, ὑφ' ἣν στένοντες οἱ εὐρωπαϊκοὶ λαοί, εὐχονται τὴν ἀπὸ ταύτης ἀπαλλαγὴν διὰ παντὸς μέσου. Τὸ κρατοῦν ἐν Βερολίῳ πνεῦμα ἐπὶ τῇ πιθανότητι τῆς συνεντεύξεως Γουλιέλμου καὶ Τσάρου εἶναι πάντοτε ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Γ' θὰ συγκατατεθῆ εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν μετὰ τῆς Γερμανίας δεσμῶν καὶ μάλιστα μετὰ τὰς δοθησομένας ἐξηγήσεις, καθ' ἃς αἴτιος τῆς τέως πρὸς τὴν Ρωσίαν πολιτείας τῆς Γερμανίας τυγχάνει ὁ ἐν Φριδριχσχοῦε μονάρχων νῦν πρῶν ἀρχιγραμματεὺς, ὁ ὑπέχων κατὰ τοὺς περὶ τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον τὴν εὐθύνην πάσης ἐπιβλαβοῦς νῦν εἰς τὰ τῆς Γερμανίας συμφέροντα πολιτικῆς καὶ ἀποδαίνων ἀξίος τῶν ὧν πάσχει. Οὐδεὶς βεβαίως ἀρνείται ὅτι ἢ ἐν τῷ βουλγαρικῷ ζητήματι πολιτεία τοῦ πρίγκηπος Βίσμαρκ κατὰ τὸ 1887 καὶ 1888, ὅτε ἡ γερμανικὴ διπλωματία ἀπέρριπτε τὸ περὶ ἐξουαλίσεως τῶν βουλγαρικῶν δυσχερειῶν σχέδιον τοῦ ρωσικοῦ ἀνακτοβουλίου, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα σχέδιον τοῦ στρατηγοῦ Ἐρενρωθ, συνεπλήρου τὸ ἔργον, οὗ τὰς βάσεις ὁ αὐτὸς εἴθει διπλωμάτης τῷ 1879 διὰ τῆς ὑπογραφῆς καὶ συνομολογίας τῆς συμμαχίας τῶν δύο αὐτοκρατοριῶν, τῆς ἐνισχυθείσης βραδύτερον διὰ τῆς προσχωρήσεως καὶ τῆς Ἰταλίας· ἀλλ' ἐὰν οἱ διαδεξάμενοι αὐτὸν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ ἄνδρες ἐπόθουν εἰλικρινῶς νὰ ἐργασθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἀνασυνδέσεως τῶν ἀρχαίων ρωσογερμανικῶν σχέσεων καὶ νὰ βελτιώσωσιν τὴν κρατοῦσαν νῦν ἐν Εὐρώπῃ κατάστασιν, ὄφειλον τότε νὰ μεταβάλωσι τὴν ὑπὸ τοῦ πρῶν ἀρχιγραμματεῶς

έγχαραχθείσαν πολιτείαν καὶ νὰ μὴ ζητήσωσι τὴν ἀνα-
νέωσιν τῆς τριπλῆς συμμαχίας, τὴν ἐξαναγκάσασαν τὴν
Ρωσίαν νὰ συσφίγῃ ἐτι μᾶλλον τοὺς μετὰ τῆς Γαλλίας
δεσμούς διὰ τῶν ἐν Πετρούπολει, καὶ Κρονστάδῃ καὶ
Μόσχᾳ φιλογαλλικῶν ἐκδηλώσεων καὶ ν' ἀναζητήσῃ ἐν
τῇ ὑπάρξει ἰσχυρᾶς καὶ συνετῆς Γαλλίας ἀντίρροπον τοῦ
τριπλοῦ συνδέσμου ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἀπειλουμένης ὑπ' αὐ-
τῶν εἰρήνης. Οἱ ἐν Βερολίῳ ἐνόμισαν ὅτι, ἐμμένοντες
εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτῶν καὶ κρατύνοντες τὴν συμμαχι-
κὴν πυραμίδα αὐτῶν διὰ τῆς εὐμενοῦς πολιτείας τῆς
μεγάλῃς Βρετανίας, ἐκφοβίζουσι τὸ ἀνακτοβούλιον Πε-
τρούπολεως καὶ περιάγουσιν αὐτὸ εἰς θέσιν ν' ἀπαρνηθῇ
τὴν ἀνδρικὴν αὐτοῦ πολιτείαν καὶ νὰ κύψῃ τὸν αὐχένα
εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν περὶ τὸν αὐτοκράτορα Γουλιέλμον.
δυστυχῶς οἱ σύμβουλοι τοῦ τσάρου δὲν ἱκανοποίησαν
τὰς προσδοκίας τῶν ἐν Βερολίῳ καὶ τῶν συμμάχων αὐ-
τῶν, οἱ δ' ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ταύτῃ, οἰοῦν ἀντεκδικού-
μενοι τὴν Ρωσίαν, ἐπέτειναν τὸν κατὰ τῶν ρουβλίων
πόλεμον καὶ ἠγωνίσθησαν νὰ καταπολεμήσωσι τὴν με-
γάλην τοῦ Βορρᾶ δύναμιν καὶ ἐν τῷ οἰκονομικῷ στα-
δίῳ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ κορύφωσις τῆς ἀγανακτή-
σεως τῶν συμβούλων τοῦ τσάρου, ἦν καὶ σεβόμενος
οὗτος ἔγνω νὰ μὴ ἀνταποδώσῃ ταχέως τὴν πρὸς τὸν
αὐτοκράτορα Γουλιέλμον ἐπίσκεψιν παρὰ τὰς ἐπὶ τούτῳ
προσπαθείας τοῦ τε κ. Γίερς, οὗ ἡ ὑγεία, εἰρήσθω ἐν
παρόδῳ, βαίνει ἐπὶ τῷ βελτίῳ πάντοτε, εἰς τοὺς ἀγῶνας
τοῦ κόμπτος Σουβάλωφ, ἀμφοτέρων ὁπαδῶν τῆς πρὸς
τὴν Γερμανίαν εὐμενοῦς πολιτικῆς, ὡς τοῦτο κατεδείχθη
καὶ κατὰ τὴν ρῆξιν τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ
πρὸς τὸν στυλὸν τοῦ πανσλαυτισμοῦ, τὸν ἀποθανόντα
Κάτκωφ. Ἦδη τὰ πράγματα ἀλλάσονται φάσιν οὐχὶ ὅμως
ἐκ λόγων πολιτικῆς ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ λόγων ἔθιμοτυπίας.
Ὁ τσάρος λέγεται μεταβαίνων ἐκ Βερολίνου εἰς Κοπεγ-
χάγην ἵνα μὴ καθυστερήσῃ ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῶν ὑπὸ
τῆς διεθνούς φιλοφροσύνης ἐπιβαλλομένων καθηκόντων
ἔθιμοτυπίας, ἐμπιστος δ' αὐτοῦ ὑπασπιστὴς ἀπέροχεται
εἰς τὴν πρωτεύουσάν τοῦ Γουλιέλμου, τὸ Βερολίνον, με-
τ' ἐντολῆς τοῦ προπαρασκευάσαι δῆθεν τὰ κατὰ τὴν ἐκεῖ
παρουσίαν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου· ἀλλ' ἄρα γε
ἡ προσδοκωμένη συνέντευξις θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν μετα-
βολὴν τῆς ρωσικῆς πολιτείας ἐπὶ τὸ φιλογερμανικώτερον
καὶ εἰς τὴν ἀνασύνδεσιν τῶν ἀρχαίων ρωσογερμανικῶν
σχέσεων; Τοῦτο ὅπως ἀπίθανον εἶναι καὶ ἡ συνέντευξις,
πραγματουμένη, δύναται μὲν νὰ βελτιώσῃ τοὺς δεσμούς
τῶν δύο αὐτοκρατορικῶν αὐλῶν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ ἐπι-
δράσῃ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν σχέσεων τῶν δύο κρατῶν μετὰ
τὰς τυλκαύτας ἐνδείξεις τῆς ρωσογαλλικῆς συναδελφώ-
σεως. Ἦδη τὰ κυριώτερα τῶν ρωσικῶν ὀργάνων προλέ-
γοντα τοῦτο καὶ καθησυχάζοντα τοὺς ἐν Παρισίοις, ὅπου
ἐνιοὶ φοβοῦνται μὴ ἐπέλθῃ χαλάρωσις εἰς τοὺς μετὰ τῆς
Πετρούπολεως δεσμούς, διαπιστοῦσιν ὅτι ἡ Ρωσία οὐδέ-
ποτε πλέον ἀνεχθήσεται νὰ ἐξαμαρτήσῃ δις καὶ νὰ ἐπι-
τρέψῃ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ κατὰ τὸ 1871 διαπραχθέντος
σφάλματος, οὗ συνέπεια ὑπῆρξεν ἡ διὰ τῆς εὐμενοῦς
οὐδετερότητος πρὸς τὴν Πρωσίαν κατασύντριψις τῆς
Γαλλίας, ἡ μεταβολὴ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ χάρτου, ἡ ἐπὶ τοῦ
τάφου τῆς Ναπολεοντείου δυναστείας ἀνιόδουσις τῆς τῶν
Χοχεντσόλερν αὐτοκρατορίας καὶ ἡ ἀνάδειξις τῆς Γερμα-
νίας ὡς διαιτητοῦ τῶν τυχῶν τῆς Δύσεως.

Ἐκ τῶν κατὰ τόπους δὲ σπουδαιότερων ζητημάτων
τὴν πρώτην κατέχει τάξιν τὸ ἐν τῇ μεγάλῃ Βρετανίᾳ ἐκ-
λογικὸν ζήτημα, τὸ σφόδρα ἀνησυχοῦν τὸν ἀγγλὸν πρω-
θυπουργόν, φοβούμενον μὴ ἡ ἐκβάσις τῶν γενικῶν ἐ-

κλογῶν, ὧν ἡ ἐποχὴ δὲν ὄρισθη ἐτι ὀριστικῶς, ἀποβῇ κα-
τὰ τοῦ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ κόμματος. Οἱ τοῦ πρώτου τῶν τῆς
ἀνάσσης συμβούλων φόβοι δὲν εἶναι ἀνυπόστατοι ὅπως
συνεπεία τῆς μίνιος τῆς κοινῆς γνώμης, ἥτις ἀδυνατεῖ
νὰ παρίδῃ τὴν ἀστοχὸν πολιτικὴν τοῦ μαρκησίου ἐν τε
τῇ ἐσωτερικῷ καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ νὰ κύψῃ αὐτῆς
τὸν αὐχένα, εἰς κυβέρονσιν ἐκ τοῦ νῦν ἐν τῇ ἀρχῇ κόμ-
ματος. Πρὸς τῷ ἐργατικῷ ζήτηματι, τῷ μὴ ἐξομαλισθέντι
ἐτι παρὰ τὰς δικαίας τῶν ἐργατῶν ἀξιώσεις, ἀπειλεῖται
καὶ ἑτέρα κρίσις ἔνεκα τῶν ἐν Ἀστιγξὶ δηλώσεων τοῦ
μαρκησίου, ἀποτολμήσαντος νὰ προαγγείλῃ τὴν ἀρδὴν
ἀνατροπὴν τοῦ κρατοῦντος ἐν τῇ φιλελευθέρῃ Ἀγγλίᾳ
συστήματος τῆς ἐλευθέρου ἀνταλλαγῆς καὶ νὰ προλειά-
νῃ τὴν ὁδὸν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ἀρχῶν, ἀπορρυσῶν ἐκ
τοῦ ἐν Ἀμερικῇ νόμου τοῦ Μὰκ Κίνλεϋ, καὶ ἀντιστρα-
τευομένων ὅπως πρὸς τὰς θεσπισθείσας ὑπὸ τῶν Γόδδων,
τῶν Βράιτ, τῶν Ριχάρδων. Ἦδη τοσαύτη ἐπῆλθε κίνησις
καὶ ταραχὴ καθ' ἅπαν τὸ ἠνωμένον βασιλεῖον, ὥστε ἡ
προσοχὴ ἀπάντων στρέφεται περὶ τὰς συνέπειας, αἵτινες
δύνανται νὰ ἐπέλθωσιν ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ εὐρέως διεξα-
γομένου ἐμπορίου τῆς Βρετανίας ἐὰν καὶ πάλιν τὸ συντη-
ρητικὸν κόμμα ἀναλάβῃ τὴν ἀρχὴν διὰ τῆς ἐτυμγορίας
τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ. Τὸ σοβαρὸν τοῦ πράγματος τεκμη-
ριῶν καὶ αὐτὸς ἐτι ὁ ξένος τύπος συμβουλεύει τὸν μαρ-
κήσιον ἀποκίρυσιν τῶν περὶ προστατευτικῶν συστήμα-
τος ἰδεῶν αὐτοῦ καὶ ἐξακολουθήσιν τῆς ἐλευθέρου ἀν-
ταλλαγῆς, δι' ἧς ἡ Ἀγγλία ἀπέβῃ ἡ ἐμπορικώτερα τοῦ
κόσμου δύναμις καὶ προσεκτήσατο μέγαν δημόσιον πλοῦ-
τον. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ κορυφαῖοι τῶν ὁπαδῶν τοῦ λόρδου
Σαλισβουρῆ δὲν ἀποκρύπτουσι τὴν δυσαρέσκειαν αὐτῶν
ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ πολιτείᾳ, ἦν ὡς ἐπιβλαβὴ εἰς τὰ τοῦ βα-
σιλείου συμφέροντα κρίνουσι, καὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ
μειῶσαι τὴν ἐπιγενομένην εἰς τὴν κοινὴν γνώμην ἐν-
τύπωσιν πειρῶνται νὰ μεταστρέψωσι τὴν προσοχὴν ταύ-
της ἐπὶ ἄλλα ζητήματα, ἐπὶ τὸ στρατιωτικὸν π. χ. τὸ με-
γάλως ὡσαύτως ἐπισπώμενον τὴν μέριμναν τῶν ἀγ-
γλων φιλοπατριδῶν συνεπεία τοῦ ὑποδεοῦς τοῦ ἀγγλι-
κοῦ στρατοῦ ἐν συγκρίσει οὐχὶ πλέον πρὸς τὰ μεγά-
λα τῆς δύσεως κράτη, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὰ ἐτι τὰ κρατί-
δια, οἷα ἡ Ρουμανία, τὸ Βέλγιον καὶ ἄλλα. Τὴν βᾶσιν
τῶν θεωριῶν τῶν οὕτω σκεπτομένων Ἀγγλῶν παρέχου-
σιν αἱ ἐπανειλημμέναι περὶ στρατοῦ μελέται σπουδαίων
τῆς μεγάλῃς Βρετανίας στρατιωτικῶν, τοῦ Οὐέλσελέν,
τοῦ δουνὸς τῆς Καμβριδγῆς, ἀποδειξάντων μετὰ μεγί-
λης εἰλικρινείας ὅτι ὁ τῆς πατρίδα αὐτῶν στρατὸς εὐ-
ρηται ἐν τῇ ἐσχάτῃ τάξει καὶ ὅτι ἀνάγκη ριζικῶν μεταρ-
ρυθμίσεων, δι' ὧν δύναται νὰ καταρτισθῇ ἄξιος τοῦ με-
γάλου ὀνόματος τῆς Βρετανίας στρατὸς καὶ δυνάμενος
εἰ μὴ νὰ ὑπερτερῆσῃ τούλάχιστον νὰ ἰσοφαρίσῃ πρὸς
τοὺς στρατοὺς τῶν κρατιδίων, τῆς Ἀγγλίας μάλιστα
ἐχούσης ἀνεξαντλήτους πόρους πρὸς συντήρησιν πολυ-
πληθοῦς καὶ ἀξιωμαχοῦ στρατοῦ.

Ἐν Γαλλίᾳ οἱ τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως πολέμοι ἐφη-
συχάζουσιν, ἀνέστειλαν δὲ καὶ τὰς ἀπειλητικὰς αὐτῶν
ἐνεργείας ἐναντίον τῶν ὑποδοθησάντων λόγῳ τε καὶ
ἔργῳ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν κυβερνητικῶν ἀγῶνων ἐν τῇ
συλλήψει τοῦ Ραβασὸλ καὶ τῇ ἐξακριβώσει τῶν ἐξωθη-
σάντων τοὺς ὁπαδοὺς τούτου αἰτίων· ἀλλ' ἐν τῇ βουλῇ
τὸ ζήτημα αὐτῶν προῦκάλεσε μακρὰς συζητήσεις καὶ
ὁ τῆς κυβερνήσεως ἡγέτης ἠναγκάσθη, καθ' ὃ καὶ ὑπουρ-
γὸς τῶν ἐσωτερικῶν, νὰ διασαφηνίσῃ τὰ κατὰ τὰς ἐνερ-
γείας τῆς δημοσίας ἐξουσίας καὶ ἐκθέσῃ τοὺς λόγους,
τοὺς ὑπαγορεύσαντας τὴν καταβληθεῖσαν δραστηριό-

τητα τῆς κυβερνήσεως ἐν τῷ σπουδαίᾳ τοῦ κράτους συμφέροντα θίγοντι κινήματι τῶν πολεμίων τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως. Τὸ εὐάρεστον εἶναι ὅτι πάντες οἱ τοῦ ἔθνους ἀντιπρόσωποι μᾶ ἰσχυρῶς ἐπεδοκίμασαν τὰς κυβερνητικὰς πράξεις καὶ ἀπένευαν διὰ καταπληκτικῆς πλειονοψηφίας δικαιοσύνην τῷ ὑπουργείῳ, καθ' οὗ τὸσαῦτα ἐνέτειναν τόξα ἐν ἄλλοις ζητήμασιν οἱ ριζοσπαστικοὶ καὶ οἱ φίλοι τοῦ προκατόχου τοῦ κ. Λουμπὲ ἐν τῷ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργείῳ ἢ ταχεῖα παύσις τῆς περὶ τοιούτων ζητημάτων συζητήσεως διευκολύνει τὴν μετὰ μείζονος προσοχῆς καὶ ἐμβριθείας μελέτην τῆς στρατιωτικῆς θέσεως τῆς Γαλλίας, ἧς οἱ ἀρμόδιοι ὑπουργοὶ οὐδενὸς παραμελοῦσι μέσου πρὸς κραταίωσιν τῆς ὑπεροχῆς τῆς Γαλλίας καὶ ἐνίσχυσιν τῶν τε κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν δυνάμεων, ὡς δεικνύται ἐκ τε τῶν σχεδίων τοῦ κ. Φρεσινὲ πρὸς εἰσαγωγὴν σπουδαίων μεταρρυθμίσεων εἰς τὸν ἐπιχώριον στρατὸν καὶ καταρτισμὸν οὕτω μικτῶν συνταγμάτων καὶ ἐκ τοῦ ὑποβληθέντος εἰς τὴν βουλὴν προϋπολογισμοῦ τῶν ναυτικῶν, τοῦ προβλεπόμενου τὴν τε ναυπήγησιν πολλῶν πολεμικῶν σκαφῶν καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἐν τῇ Μεσογείῳ γαλλικοῦ στόλου.

Οἱ ἐν Ἰταλίᾳ τὴν προσοχὴν ἐστραμμένην ἔχουσι περὶ τὰς πράξεις τοῦ κλονουμένου νέου ὑπουργείου καὶ ἀναμένουσιν οὐχὶ διπλῶσις ἐμφαινούσας τὸ ἐδραῖον τῆς τριπλῆς συμμαχίας καὶ ἐξυμνοῦσας ταύτην ὡς τὸ μόνον καὶ ἰσχυρὸν ἐχέγγυον τῆς εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης, ἀλλ' ἔργα, δυνάμενα ν' ἀπολυτρώσωσι τὸ βασιλεῖον ἀπὸ τῆς εἰς ἡν εὐρίσκεται δεινῆς τῷ ὄντι οἰκονομικῆς θέσεως, τῆς περιαιούσης εἰς ἀπελπισίαν τοὺς φορολογουμένους καὶ προκαλοῦσης ἐπομένως πολλοὺς τοὺς κινδύνους. Οἱ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Οὐμβέρτου εὐχόνται τὴν ἀποκρήρυσιν μᾶλλον τοῦ τριπλοῦ συνδέσμου, ἀπὸ τοῦ ὁποῖο ἀποσπώμενη ἡ Ἰταλία, δύναται νὰ βελτιώσῃ τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς θέσιν καὶ νὰ χρησιμοποίησῃ τοὺς εἰς ἀνωφελεῖς ἐξοπλισμοὺς δαπανωμένους πόρους εἰς ἔργα κοινωφελῆ, εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας, εἰς τὴν δημιουργίαν ἐργασιῶν ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν ἐργατῶν, τῶν στερουμένων καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἐπιουσιῦ ἄρτου, καὶ ἀναγκαζομένων νὰ προβῶσιν εἰς διαδηλώσεις ὅπως πεισθῶσιν οἱ τὰς τύχας αὐτῶν ἰθύνοντες νὰ διοργανώσωσι δημόσια ἔργα, λυσιτελεῖν αὐτοῖς τε καὶ τῷ κράτει συνάμα.

Οἱ ἐν Αὐστρίᾳ πρὸς τῷ ζητήματι τῆς νομισματικῆς διαφορᾶς, τῆς ἐπιβαλλούσης μεγάλης καὶ ἐπίμονον ἐργασίαν τῶν ὑπουργῶν τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ προσιωνιζομένης μακρᾶς συζητήσεις ἐν ταῖς βουλαῖς Βιέννης καὶ Πέστης, ἔχουσι πάντοτε τὸ φυλετικὸν πρόβλημα, τὸ ἐκτραχυνόμενον πάντοτε ἕνεκα τῆς ἐπιβλητικῆς πολιτείας τοῦ κόμπος Τάαφφε πρὸς τοὺς Τσέχους καὶ τοῦ κόμπος Τσάπαρη πρὸς τοὺς Ρωμαίους τῆς Τρανσυλβανίας καὶ τοὺς Κροάτας. Ἡ τῶν Βοημῶν ἀνδρική γλῶσσα πρὸς τὰς ἀπειλὰς τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Αὐτρίας, ἐνθαρρύνεσα οὐκ ὀλίγον τοὺς Ρουμάνους καὶ τοὺς Κροάτας, προέτρεψεν αὐτοὺς εἰς ἐντόνους διαμαρτυρίας ἐναντίον τῆς ὑποδεοῦς θέσεως τῶν ἑαυτῶν χωρῶν ἐν σχέσει πρὸς τὸ βασιλεῖον τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ ἐκρότησεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὸν κόμπος Τσάπαρη ἐν ἀμφιβολίᾳ περὶ τοῦ πρακτέου. Μετὰ πολλοὺς δισταγμοὺς ὁ τῆς Οὐγγαρίας πρωθυπουργὸς ἐμμύθησεν τὸν ἐν Βιέννῃ συνάδελφον, οὕτω δὲ τοσοῦτον ἐξεμάνησαν οἱ τῆς Τρανσυλβανίας Ρουμάνοι, ὥστε ἀπεφάσισαν νὰ πραγματοποιήσωσι τὸ περὶ ἀναφορᾶς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Φραγκίσκου Ἰωσήφ σχέδιον. Τὸ ζήτημα δὲν φαίνεται

ἐκ τῶν εὐχερῶς ἐπιλυομένων, καίτοι τὰ ὄργανα τῶν συμβούλων τοῦ καισαροβασιλέως πειρῶνται νὰ συγκαλύψωσι τὴν σοβαρότητα αὐτοῦ καὶ ν' ἀποτρέψωσιν ἐμμέσως τοὺς τὴν πρωτοβουλίαν ταύτην λαβόντας ἀπὸ παραπλησίων ἐνεργειῶν, δυνάμενων νὰ συνδανλίσωσι παραπλήσιον πνεῦμα καὶ παρὰ τοῖς λοιποῖς λαοῖς τῆς μοναρχίας, καθ' ἣν ὥραν ὑπόκωφοι ἀκούονται φωναὶ δυσαρεσκείας ἐν ταῖς προσηρτημέναις ἐπαρχίαις.

Ἐκ τῶν μικροτέρων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία, σιγήσαντος τοῦ ζητήματος τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀντιπροσωπείας, μεριμνῶσι περὶ τῆς βελτιώσεως διοικητικῶν τινῶν κλάδων καὶ περὶ αὐξήσεως τοῦ στρατοῦ. Ὡσαύτως τὸ Βέλγιον ἀσχολεῖται περὶ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ συντάγματος, οὗ πολλὰ ἄρθρα ἐτροποποιήθησαν καίτοι ἐν τέλει τὸσαῦτα ἐπῆλθε διαφωνία, ὥστε ἐδέησε νὰ διαλυθῇ ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία καὶ νὰ θεσπισθῶσιν αἱ νέαι ἐκλογαί, αἱ διεξαχθῆσόμεναι κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ ἰουνίου. Ἡ Ἑλβετία οὐ παύεται μεριμνῶσα περὶ τῶν ὄχρωμάτων τοῦ ἁγίου Γοθάρδου, ἡ δ' Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία συντόμως ἐργάζονται ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν κρατῶν δὲ τοῦ Αἴμου ἡ Ἑλλάς εὐρηται ἐτι ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ἀποτελέσματος τῆς 3 μαΐου, τοῦ ἀποτελοῦντος πράγματι περιφανὲς καὶ ἐκφραστικώτατον λαοψήφισμα ὑπὲρ τῆς πράξεως τοῦ βασιλέως, ὁ δ' ἐν Εὐρώπῃ κόσμος οὐ παύεται ἐξετάζων τὰ ἀποτελέσματα τῆς προκατόχου κυβερνήσεως καὶ τὰς συνεπείας τῆς εἰς τὰ πράγματα ἐλεύσεως τοῦ Χαριλάου Τρικούπη. καίτοι ἐν πολλοῖς τῶν γραφομένων ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγα τὰ ἐσφαλμένα ἕνεκα τῆς ἀγνοίας τῶν ἐν Ἑλλάδι πραγμάτων. Τὸ λυπηρὸν ὅμως ἐν πᾶσι τούτοις εἶναι ὅτι τὰ περὶ γινόμενα δὲν συνετίζουσι τοὺς ἐν Ἑλλάδι ὅπως ὀριμώτερον καὶ ἐμβριθέστερον σκεφθῶσι περὶ τοῦ πρακτέου καὶ ἀφέντες τὰς γελοιοποιήσεις καὶ τὴν περὶ τὰ τετριμμένα καὶ ἔωλα πλέον τύρβην, ἐγκολπωθῶσι ὑψηλοτέρας καὶ συνετωτέρας ἰδέας, ἀξίας τῆς ὑπὲρ τῆς χώρας ἐνδειχθείσης μερίμνης τοῦ λαοφιλοῦς βασιλέως καὶ τῶν ἀποδιδόμενων ἐτι ἰδεῶν εἰς τοὺς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν μετ' οὐ πολλὴ καλουμένους, ἃς δὲν ἀπώκνησαν νὰ καταγγείλωσι τῇ Εὐρώπῃ ἀπάσῃ οἱ φίλοι τοῖς Βουλγάρους ἔχοντες καὶ ἥκιστα ἀνεχόμενοι τὴν πραγμάτων σχεδίων, ἐξεληχθέντων κατὰ τὴν τελευταίαν ἀνὰ τὰς χώρας τοῦ Αἴμου περιοδείαν τοῦ νικητοῦ τῆς 3 μαΐου. Ἡ Ρουμανία μεριμνᾷ περὶ βελτιώσεως τῆς τύχης τῶν γεωργῶν, αἱ δὲ διεξαχθεῖσαι συζητήσεις ἀνέδειξαν ὅτι τὸ κυβερνητικὸν κόμμα εὐρηται ἰσχυρὸν καὶ δύναται νὰ ὑπερνικήσῃ πᾶσαν ἀντίστασιν καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε νὰ κατηγορηθῶσιν. Οἱ ἐν τῇ κυβερνήσει ἐπὶ καταρτισμῶ εἶδους τινὸς ὀμίλου, σφητεριζομένου τὰ κυβερνητικὰ ἀξιώματα. Ἡ Σερβία πρὸς τῇ μεταρρυθμίσει, τοῦ δικαστικοῦ συστήματος συντόμως ἐργάζεται καὶ ὑπὲρ τοῦ στρατιωτικοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐξέπληξεν ἀρκούντως τοὺς ἐν Σοφίᾳ καὶ ἐξώθησεν εἰς αἰτησὴν διασαφήσεων περὶ τῶν κατὰ μῆκος τῶν σερβοβουλγαρικῶν μεθορίων διεξαγομένων στρατιωτικῶν ἐργασιῶν. Οἱ ἐν Σοφίᾳ τέλος ἀψηφούντες τὰς διαμαρτυρίας τῆς Εὐρώπης ἐξακολουθοῦσι τὸ ἔργον αὐτῶν ἐν ἡσυχίᾳ, καίτοι οἱ δυσμενῶς ἔχοντες πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν κυβερνήσιν, ἐπωφελοῦμενος τὴν ἐν Βιέννῃ παρουσίαν τοῦ πρίγκηπος οὐ παύονται ἀντενεργοῦντες παρὰ τὰς διαβεβαιώσεις τῶν θερμῶν συνηγορῶν, τῶν διαπιστούμενων ὅτι τὰ ἐν Βουλγαρίᾳ εὐρηται ἐν τῷ κρατίστῳ τῶν δυνατῶν κόσμῳ.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΛΟΓΙΑ ΚΟΥΡΤΙΟΥ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΖΟΜΕΝΗ ΥΠΟ

Μ. Ε. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

Ἐν τούτοις διὰ τῆς θαυμαστῆς ποικιλίας, ἣν ἐμφανίζει ὁ σχηματισμὸς τοῦ ἐδάφους, διαβλέπει τις ἀπλοῦς τινὰς καὶ σαφεῖς νόμους, οἵτινες τῇ εὐρωπαϊκῇ Ἑλλάδι, ἀθρόα λαμβανομένη, παρέχουσι τὸν ἴδιον χαρακτῆρα. Τοιοῦτον εἶναι τὸ σταθερὸν γεγονός, ὅτι ἢ τε θάλασσα καὶ τὰ ὄρη συνεργοῦσι πρὸς διαγραφὴν τῶν τύπων τῶν διαφόρων μερῶν τῆς χώρας, τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ γραμμὴ ἐκείνη τῶν ἐγκαρσίων προφραγμάτων, τῶν ἐντεθειμένων ἐπὶ τῆς κεντρικῆς σειρᾶς, ἃτινα ἐξ ἀμίλλης πρὸς τὰ ὄροπέδια τῆς Ἰλλυρίας καὶ τῆς Μακεδονίας συντελοῦσιν, ὅπως ἢ τῶν Ἑλλήνων γῆ ἀποβαίνῃ ἀπρόσβατος πρὸς βορρᾶν, ἀποχωρίζουσιν αὐτοὺς τῆς ἡπείρου καὶ στρέφουσιν τὴν προσοχὴν καὶ δραστηριότητα αὐτῶν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ἀντικειμένην ἀκτῆν.

Ὁ σχηματισμὸς τῶν βορείων ὄρειων χωρῶν κατ' ἀνάγκην ἐπέβαλλε τοῖς ἐν στεναῖς καὶ εὐρέως ἀρδευομέναις κοιλάδι ἐγκεκλεισμένοις κατοικοῖς αὐτῶν νὰ τραπῶσιν ἐπὶ τὴν γεωργίαν, τὴν ποιμενικὴν καὶ τὴν θήραν, τὴν δραστηριότητα καὶ ὑγιειαν ἀρπύζοντες ἀπὸ τοῦ ζωροῦ τῶν ὄρεων ἀέρος καὶ διάγοντες βίον πρωτογόνου ἀπλότητος, μέχρις οὗ, ἐπιστάσης τῆς τεταγμένης αὐτοῖς ὥρας, κατῆλθον πρὸς τὰς μεσημβρινὰς χώρας, ὧν ἡ κατασκευὴ, μᾶλλον τμηματικὴ καὶ ποικιλωτέρα, προάγει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κοινωνιῶν καὶ διὰ τῶν παραλιῶν καὶ τῆς θαλάσσης σχετίζει τοὺς κατοίκους πρὸς νέον κόσμον καὶ εὐρύτερον ὀρίζοντα, τὸν ἀνατολικὸν κόσμον.

Ὅντως ὁ μάλιστα κατάδηλος καὶ σπουδαιότατος πάντων τῶν ἐκ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς εὐρωπαϊκῆς Ἑλλάδος προκυπτόντων νόμων εἶναι ὅτι ἡ ἀνατολικὴ παράλιος ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Θράκης ἀποτελεῖ οἰονεὶ τὸ πρόσωπον τῆς ὅλης χώρας. Ἐξαίρεσει δύο ἀγκυροβολίων καὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου ἢ δυτικῆς θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου μέχρι τῆς Μεθώνης μόνον ἀποκρίνουσιν ῥαχίας ἢ γαίαις ἐκ προσχώσεων, εἰς τενάγη τετυμμένας, βρέχει τὸν ἀντικειμένον πρὸς ἀνατολὰς ἀνάριθμοι ἀποβαίνουσιν οἱ ὄρμοι καὶ τὰ ναυλόγια, τὰ ἠνεωγμένα ἀπὸ τῶν στομιῶν τοῦ Στρυμόνου μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Μαλέα καὶ προσκαλοῦντα τοὺς κατοίκους τῶν πλησίων νήσων εἰς προσορμησμὸν καὶ ἐξακολούθησιν εἴτα τοῦ πλοῦ. Τὸ κλίμα τῆς ἀνατολικῆς παραλίου, βραχῶδους καὶ κολπώδους ὅλης, πρὸς τῷ ὅτι πανταχοῦ σχεδὸν παρέχει τὴν χώραν εὐπρόσδοτον τοῖς ναυτιλλομένοις εἶναι καὶ τὸ συντελεστικώτατον εἰς παρασκευὴν ὑγιεινοῦ κλίματος καὶ τὸ ἄριστα διαθεμιζόμενον εἰς ἴδρυσιν πόλεων. Οὕτω πᾶσα ἡ τῆς Ἑλλάδος ἱστορία ἐξελίσσεται ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς, τὰ ἐν τῇ ἀντικειμένη δὲ χώρα περιορισμένα φύλα, ὡς παραδείγματός χάριν οἱ πρὸς δυσμᾶς Λοκροὶ, παρέμειναν τούτου ἕνεκα ἐκτὸς τῆς ζωῆς κινήσεως, ἥτις ἔστυρε τὴν ἐλληνικὴν φυλὴν ἐν τῇ ὁδῷ προοδοποιῶν καὶ συνεχῶς ἀναπτύξεως.

B'.

Ἐπίδρασις τῆς χώρας ἐπὶ τῆς φυλῆς.

Οὐδαμῶς πρέπει νὰ ὑπολαμβάνωμεν τὴν ἱστορίαν λαοῦ τινος ὡς τὸ μοιραῖον ἀποτέλεσμα τῶν φυσικῶν περιστάσεων, ἐν αἷς ὁ λαὸς οὗτος ἐτυχε τεταγμένος· ἐν τούτοις εὐχερῶς διορθῶ τις ὅτι οὕτως ἰσχυρῶς διαγεγραμμένοι τύποι, οἱοὶ οἱ χαρακτηρίζοντες τὴν περιφέρειαν τοῦ λεκανοπεδίου τοῦ Αἰγαίου, δύνανται νὰ παράσχωσι τῷ ἱστορικῷ βίῳ λαοῦ τινος ἰδίαν τινὰ διεύθυνσιν.

Ἐν Ἀσίᾳ εὐρεῖται χώρα ἔχουσι κοινὴν ἱστορίαν· λαὸς τις ἐγείρεται ἐπὶ τῶν ἐρειπίων πληθῆος ἄλλων, λόγος δὲ γίνεται μό-

νον περὶ μεταβολῶν, αἵτινες πλῆττουσι ταυτοχρόνως ἀχανεῖς ἐκτάσεις καὶ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων. Ἐν Ἑλλάδι ἐκάστη δρᾶξ γῆς ἀποκρούει τοιαύτην ἱστορίαν· ἐνταῦθα οἱ τῶν ὄροσειρῶν διακλαδισμοὶ ἀπετέλεσαν σειρὰν πολιτειῶν, ὧν ἐκάστη ἐκλήθη ὑπὸ τῆς φύσεως εἰς ἴδιον βίον. Ἐν ταῖς μεγάλαις πεδιάσιν οἱ κάτοικοι τῶν δῆμων οὐδαμῶς σκέπτονται περὶ μεμονωμένης ὑπερασπίσεως τῶν δικαιοματῶν καὶ τῆς περιοχῆς αὐτῶν κατὰ τῆς ὑπερτέρας δυνάμεως· ὑποτάσσονται τῷ θεῷ θελήματι, ὁ ἐπιζῶν δὲ τῆς καταστροφῆς ἀνευ μεψιμοιρίας οἰκοδομεῖται νέαν καλύβην παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς παλαιᾶς. Ἄλλ' ἐκεῖ, ἐνθα οἱ ἀγροί, οἱ ὑπὸ τοσοῦτων ἰδρώτων ἠρδευμένοι ἐκεῖνοι ἀγροί, περιβάλλονται ὑπὸ ζώνης ὄρεων μετὰ ὑψηλῶν κορυφῶν καὶ στενῶν παρόδων, ἃς ὀλίγοι προμάχοι δύνανται νὰ κλείσωσι πρὸς πλείστους ἐπιδρομεῖς, ἐκεῖ τὰ ἀμυντικὰ ταῦτα ὄπλα παρέχουσι θάρρος πρὸς ἀντίστασιν. Ἄνευ τοῦ στενοῦ τῶν Θερμοπυλῶν οὐδαμῶς θὰ ὑπῆρχεν ἐλληνικὴ ἱστορία. Ἐν Ἑλλάδι ἐκάστη ἐπαρχία αἰσθάνε- ἐν ἑαυτῇ φυσικὴν τινὰ καὶ ἀδιάλυτον κοινότητα· αἱ κῶμαι κοιλάδος τινὸς αὐτομάτως, οὕτως εἰπεῖν, ἐγγίζουσιν ἀλλήλαις πρὸς δύστατον κοινῆς πολιτείας, ἐν τῇ καρδίᾳ δὲ τῆς πολιτείας ἐμφυτεύεται ἡ συνείδησις ἀνεξαρτησίας, εἰς περιορῆν δικαίου παρὰ τῷ Θεῷ καὶ τοῖς ἀνθρώποις προαγομένης. Ὁ βουλόμενος νὰ ὑπαγάγηται τοιαύτην χώραν ὀφείλει νὰ προσβάλλῃ καὶ κατατροποῖ αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς καθ' ἐκάστην τῶν κοιλάδων αὐτῆς. Ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ ἀντίστασις; αἱ ὑψηλαὶ ἄκραι καὶ τὰ ἀπρόσιτα σπήλαια παρέχουσιν ἄσυλον τοῖς λευψάνοις τῶν ἀνεξαρτήτων κατοίκων, μέχρις οὗ ὁ κίνδυνος παρέλθῃ ἢ ὁ ἐχθρὸς ἀποκάμῃ ἀγωνιζόμενος.

Ἄλλ' ἡ Ἑλλάς δὲν ὀφείλει τῇ τμηματικῇ κατασκευῇ τοῦ ἐδάφους αὐτῆς μόνον τὴν πολιτικὴν αὐτῆς ἀνεξαρτησίαν· ὀφείλει αὐτῇ προσέτι τὴν ποικιλίαν τοῦ πνεύματος, τῶν ἠθῶν καὶ τῆς γλώσσης αὐτῆς, διότι ἀνευ τῶν ὑπὸ τῶν ὄρεων προβαλλομένων φραγμῶν τὰ διάφορα τοῦ λαοῦ αὐτῆς τμήματα θὰ ἐστεροῦντο ἐνωρὶς διὰ φυσικῆς ἐξομοιώσεως τῆς ἰδίας ἐκαστον εὐφυίας.

Ἐν τούτοις ἡ Ἑλλάς, καὶ μεμονωμένη ὑπὸ τῶν περιζωνυόντων αὐτὴν φυσικῶν προφραγμάτων, προάγει τὰς ἐμπορικὰς σχέσεις εἰς ἐλευθερίαν μείζονα ἢ πᾶσα ἄλλη χώρα τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Κατὰ τρία διάφορα μέρη ἀναπετάσσεται τῇ θαλάσῃ, ἥτις εἰσχωρεῖ πανταχοῦ, ἀσκούσα τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Ἑλλήνου, ἐξεγείρουσα τὸ θάρρος καὶ ἀδιακόπως διεγείρουσα τὴν ἀκάματον φαντασίαν αὐτοῦ, τῇ θαλάσῃ, ἥτις κατὰ τὰ πλάτη ταῦτα, ἐνθα τυγχάνει πλώμιος δι' ὅλον τοῦ ἔτους, προεγγίζει ἀλλήλαις τὰς παραλίας ταύτας πλείτερον ἢ αἱ ἄξινοι τοῦ βορρᾶ θάλασσαι. Εὐχερῶς ταρασσομένη, εὐκόλως καὶ κατευνάζεται· οἱ ἐν αὐτῇ κίνδυνοι ἐλλαττοῦνται διὰ τῶν πολλῶν ἀσφαλῶν ἀγκυροβολίων, εἰς ἃ ὁ ναῦτης δύναται νὰ προσφύγῃ ἅμα γνοὺς ἐπιχειρήσασιν τὴν θύελλαν, καὶ διὰ τῆς διαφανείας τῆς ἀτμοσφαιρας, ἥτις κατὰ τὴν ἡμέραν μὲν ἐπιτρέπει αὐτῷ νὰ διακρίνῃ ἀπὸ ἀποστάσεως εἰκοσι μιλίων τὸ τέγραμ τοῦ πλοῦ αὐτοῦ, κατὰ τὴν νύκτα δὲ ὑπὸ τὸν ἀνέμελον οὐρανὸν νὰ διορθῶ τοὺς ἀστέρας, ὧν ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις κανονίζουσιν ἠρέμα τὰ ἔργα τοῦ γεωροῦ καὶ τοῦ ναύτου.

Καὶ οἱ τὴν ἀτμοσφαιραν διέποντες ἄνεμοι ἔχουσι κατὰ τὰ πρόδηλα ταῦτα κινήσιν τακτικὴν, σπανίως δὲ μεταβάλλονται εἰς καταστρεπτικούς τυφῶνας. Μόνον κατὰ τὴν βραχεῖαν ἐμφάνισιν τοῦ χειμῶνος ὁ καιρὸς ὑψίσταται ἀτάκτους μεταβολὰς· φανέντοστού ἔαρος, τὸ ἀτμοσφαιρικὸν ρεῦμα καθ' ὅλον τὸ Αἶγαῖον λαμβάνει ὀριζομένην φοράν· ἐκάστην πρωίαν ὁ βόρειος ἄνεμος ἄρχεται ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Θράκης καὶ κατερχόμενος ἄρα ὅλον τὸ Αἶγαῖον οὕτω τὰς πέραν τῶν ἀκτῶν τούτων κειμένης χώρας ὠρίζον ὡς κειμένης ἐπέκεινα τοῦ βορείου ἀνέμου. Ὁ ἄνεμος οὗτος εἶναι αὐτός, ὁ ὀδηγῆσας ποτὲ τὸν Μιλτιάδην εἰς Λήμνον, ὃς δὲ αἰεποτε οὕτω μεγάλα πλεονεκτήματα παρέσχε τοῖς κατόχοις τῆς ἀρκτικῆς παραλίας. Συχνάκις οἱ ἐπὶ τῆς οὐρανόσφαιρας ὅλας φέρουσι χαρακτῆρα θεῶν, ὑπὸ καθαρὸν δὲ οὐρανὸν βλέπει τις ἀφρίζοντα τὰ κύματα ἐφ' ὅσον ὁ ὀφθαλμὸς ἐξι-

1) Vento Borea domo profectus (Corn. Nepos, *Miltiades*, 2).

κνεῖται ἀλλὰ τὸ τακτικὸν τῆς φορᾶς αὐτῶν καθιστᾷ αὐτοὺς ἀβλαβεῖς· ἄλλως τε κοπιᾶζουσιν ἅμα τῇ δύσει τοῦ ἡλίου, τότε δὲ ἡ θάλασσα γίνεται κάτοπτρον, ὃ ἀπὸ καὶ τὸ κύμα διγῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐγείρεται ἀνεπαίδητος τις αὔρα, ἀπὸ νότου πνέουσα. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ ναυτίλος ἀποσπᾷ τὸ ἀκάτιον αὐτοῦ ἐν Αἰγίῳ καὶ μετὰ τινὰς ὥρας εἰσπλέει εἰς Πειραιᾶ. Αὕτη εἶναι ἡ τοσοῦτον ὑπὸ τῶν ποιητῶν τῶν Ἀθηνῶν ἱμνηθεῖσα αὔρα, ἡ σήμερον καλουμένη **Ἐμπάτης** (ἐμβατήριος), μετρία πάντοτε, γλυκεῖα καὶ εὐεργετική. Τὰ παρὰ τὰς ἀκτὰς ρεύματα προάγουσι τὸν διάπλουον τῶν κόλπων καὶ τῶν πορθμῶν· ἡ πτῆσις τῶν ἀποδημητικῶν πτηνῶν, αἱ μεταναστάσεις τῶν θύνων, κατὰ τακτικὴν ἐποχὴν ἐπαναλαμβάνονται, παρέχουσι πολυτίμους ἐνδείξεις τῷ ναύτῃ. Ἡ τάξις, ἡ κρατούσα ἐν πάσαις ταῖς ζωτικαῖς λειτουργίαις τῆς φύσεως, ἐν τῇ κινήσει τοῦ ἀέρος καὶ τῶν υδάτων, ὁ γλυκύς καὶ εὐεργετικὸς χαρακτήρ τοῦ θαλάσσης τοῦ Αἰγαίου ἀποτελοῦσι κυρίως τὸν λόγον, οὗ ἕνεκα οἱ κάτοικοι αὐτῆς ἐνεπίστευσαν αὐτῇ ἑαυτοὺς καθ' ὀλοκλήριαν, ἔζησαν ἐπ' αὐτῆς καὶ μετ' αὐτῆς. Ἡ θάλασσα ἦν ἡ μεγάλη αὐτῶν ὁδός, ὡς δεικνύει τοῦτο καὶ τὸ ὄνομα **Πόντος**. Τὰ **ἕγγρα κέλευθα** τοῦ Ὀμήρου ἐνοῦσιν ἀλλήλοις τοὺς ἀνθρώπους, πᾶς δὲ οἰκῶν μακρὰν τῆς παραλίας στερεῖται τούτου ἕνεκα τῆς ἡδονῆς εὐχεροῦς συγκαινωνίας τοῖς ὁμοίοις αὐτοῦ καὶ παραμένει ἐκτὸς τῶν προσῶν τοῦ πολιτισμοῦ.

Τὴν ναυσιπορίαν τοῦ γλυκέος ὕδατος τάχιστα δύναται τις νὰ ἐκμάθῃ ἐντελῶς, τὴν θαλασσοπλοίαν· ὅμως οὐδέποτε. Ἐπὶ τῶν ὄχθων τῶν ποταμῶν ἢ τῶν ἡθῶν διαφορά ἐκλείπει· τούναντιον ἡ θάλασσα φέρει ἀποτόμως εἰς συνάφειαν τὰ διαφορώτατα στοιχεῖα· δυνάμει αὐτῆς ξένοι ζῶσιν ὑπὸ ἄλλον οὐρανὸν καὶ ἄλλους νόμους, ἐπέρχονται διδακτικαὶ συγκρίσεις, ἀδιάκοπος ἀνταλλαγὴ γνώσεων, ὅσα μᾶλλον δὲ ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν διαφόρων προϊόντων ἀποβαίνει σύμφωρος, τόσῳ μᾶλλον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐντείνει τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ, ὅπως διὰ τῶν ἐπινοήσεων αὐτοῦ ἐξουθενώσῃ τοὺς κινδύνους τῆς θαλάσσης.

Ὁ Εὐφράτης καὶ ὁ Νεῖλος τοῖς τῶν ὄχθων αὐτῶν κατοικοὶ παρέχουσι κατὰ πάντα τὰ ἔτη τὸ αὐτὸ κέρδος καὶ τὰς αὐτὰς ἀσχολίας. Διὰ τὴν αἰωνίαν ταύτην μονοτονίαν οἱ αἰῶνες ἐπὶ τῶν χωρῶν τούτων παρέρχονται οὐδεμίαν ἐπάγοντες ἀξίαν λόγου μεταβολὴν ἐπὶ τῶν πατροπαραδότην ἔξεων· ἐπέρχονται ἐπαναστάσεις, ἀλλ' οὐδεμίαν παρακολοῦθει αὐταῖς συνεχὴς πρόοδος. Ὁ πολιτισμὸς τῶν Αἰγυπτίων παρέμεινεν ἀκίνητος ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νεῖλου, ὡς αἱ μουρμυαὶ ἐν ταῖς λάρναξιν αὐτῶν ἀριθμοῦσι τοὺς ἡχους τοῦ ἐκκρεμοῦς, ὅπερ μετρεῖ τὴν ὁμοιόμορφον πορείαν τοῦ χρόνου, ἀλλ' ὁ χρόνος παρ' αὐτοῖς μένει κενός· ἔχουσι χρονολογίαν, ἀλλ' οὐδαμῶς ἱστορίαν ὑπὸ τὴν ὀρθὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἡ τῆς στασιμότητος κατάστασις αὕτη ἀποβαίνει ἀδύνατος ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους· αὐτόθι εὐθύς ὡς ἐξεγερθῆ ἢ πρὸς τὴν ἐμπορίαν καὶ τὸν πνευματικὸν βίον ὄρεξις, τὸ κύμα παραλαμβάνον διαχέει αὐτὴν μακρὰν.

Τέλος, ὡς πρὸς τὰ ἀφορώοντα εἰς τὴν ποιότητα τοῦ ἐδάφους, ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ὑπῆρχε μεγάλη διαφορά μεταξὺ τῶν δύο ἡμιτόμων τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος. Τοῖς Ἀθηναίοις ἦρκει μόνον ν' ἀναπλεύσασιν ἐπὶ τινὰς ὥρας τοὺς ποταμοὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἵνα πεισθῶσιν ὅτι τὸ ἔδαφος τοῦτο ἡμίθεο πολὺ πλουσιώτερον τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ μετὰ ζῆλοτύπου ὄμματος προσβλέψασιν εἰς τὰ παχέα στρώματα φυτικῆς γῆς, τὰ καλύπτοντα τὴν Αἰολίδα καὶ τὴν Ἴωνίαν. Φυτὰ καὶ ζῶα αὐτόθι εἶχον τὸ ἀνάστημα ὑψηλότερον, εὐρεῖαι δὲ πεδιάδες ἀπέφαινον τὰς συγκαωνίας ἀσυγκρίτως εὐχεροτέρας. Πράγματι ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ Ἑλλάδι αἱ πεδιάδες εἶναι αὐλῶνες σχεδὸν μόνον, στεναὶ τινες λεκαναί, ὁρωρυγμέναι μεταξὺ τῶν ὄρεων ἢ θεθειμένα ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς περιφέρειας αὐτῶν· ἵνα μεταβῆ τις ἀπὸ κοιλάδος εἰς κοιλάδα, ἀνάγκη νὰ διαβῆ ὑψηλὰς κορυφᾶς, αἷτινες ἐν ἀρχῇ μόνον τοῖς πεζοῖς εἶναι βαταί, δι' ὧν δὲ δυσχερῶς κατωρθῶσιν ἢ χάραξις ὁδοῦ πορευσίμου τοῖς κτήνεσι καὶ ταῖς ἀμάξαις. Τὰ ἀρδεύοντα τὰς πεδιάδας ταύτας ποτάμια δὲν παρεῖχον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰ ἀπ' αὐτῶν προσδοκώμενα ἀγαθὰ· τὰ πλεῖστα τούτων ἐξηραίνοντο κατὰ τὸ θέρος· ἦσαν, ὡς ὁ μῦθος ἔλεγεν, νιοὶ Νηρηίδων, ἀναρπαγέντες ὑπὸ προῶν θανάτου, ἢ ἐρασταὶ ἐναλίων νυμφῶν, αἷτινες αἰθνής βλέπουσι διακοπτόμενον τὸν δεσμὸν τῶν ἐρώτων αὐτῶν· καιτοὶ δὲ ὁ τῆς γῆς αὐχμὸς εἶναι σῦ-

μερον ἀσυγκρίτως μείζων ἢ τὸ ἀρχαῖον, γενεαὶ ἤδη εἶχον παρέλθει, ἀφ' ὅτου οἱ ρύακες τοῦ Ἰλισσοῦ καὶ τοῦ Ἰνάχου εἶχον ἐκλείπει, ξηρὰν καταλιπόντες τὴν χαλκικώστρωτον αὐτῶν κοίτην. Τούναντιον παρὰ φεγομένην χώραν ὑπῆρχον ἄφθονα στάσιμα ὕδατα, περικλεισμένα ποῦ μὲν ἐν τῷ βάθει κοιλάδος, ποῦ δὲ μεταξὺ τῶν ὄρεων καὶ τῆς θαλάσσης, ἅτινα δὲ ἐμίαινον τὸν ἀέρα καὶ ἀπέφαινον ἀδύνατον πᾶσαν γεωργίαν. Πανταχοῦ ἡ ἐργασία καὶ ὁ ἀγὼν.

Καὶ ὅμως . . . πόσον ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία θὰ εἶχε βραχυτέρα τὰ χρονικὰ αὐτῆς, ἂν ἐξελιόσσετο ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἴωνίας! Ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ Ἑλλάδι, ἐπὶ τοῦ λυπροῦ ἐκείνου ἐδάφους ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀνέπτυξε πᾶσαν τὴν δραστηριότητα, ἥς ἦν ἐπιδεικτικὸς. Ἐκεῖ τὸ σῶμα γίνεται ρωμαλεώτερον καὶ τὸ πνεῦμα ἐλευθερώτερον· ἡ γῆ, μετὰ πόνων ἀπαλλασσομένη τῆς ἐπιρροῆς τῶν στοιχείων, δυνάμει δὲ τῶν ἀποξηρῶσεων, τῶν προχωμάτων καὶ τῶν ὑδραυλικῶν καὶ ὁδοποιίας ἔργων ἀπέβη τῷ οἰκοῦντι ἀνθρώπῳ πατρις πρᾶγματικώτερα ἢ ἡ πέραν τῆς θαλάσσης ἀκτὴ, ἐνθα οὗτος ἠδύνατο ἀπόνως νὰ συλλέγῃ τὰ δῶρα τῆς Προνοίας.

Οὕτως ἄρα τὸ εἰδικὸν προνόμιον τῆς Ἑλλάδος συνίσταται ἐν τῷ προσφῶρῳ τῶν φυσικῶν αὐτῆς πλεονεκτημάτων. Ὁ Ἕλλην ἀπολαύει τελείως πάντων τῶν ἀγαθῶν τῆς μεσημβρίας· πρὸς τέρψιν καὶ ἀναζωπύρησιν αὐτοῦ ἔχει τὴν λαμπρότητα μεσημβρινοῦ οὐρανοῦ, ἡμέρας αἰθρίας καὶ νύκτας ὑποθέρμους, αἷτινες ἀναψύχουσι καὶ ἀναζωπυροῦσιν αὐτόν. Ἐκ τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ ἡ τῆς θαλάσσης λαμβάνει πᾶν, οὐτινος δεῖται εἰς τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ, ἢ τε φύσις δὲ καὶ τὸ κλίμα οἰκειοῦσιν αὐτόν πρὸς τὴν ἐγκράτειαν· οἰκεῖ χώραν ὀρεινήν, ἀλλὰ τὰ ὄρη αὐτῆς οὐδαμῶς εἰσι βράχοι ἀπεψιλωμένοι· κεκαλυμμένοι ὑπὸ γεωργησίμων γαιῶν καὶ νομῶν, μόνον τὴν ἐλευθερίαν ἀσφαλιζοῦσιν αὐτῷ· οἰκεῖ νῆσον, πεπρωκισμένην διὰ πάντων τῶν ἀγαθῶν τῶν μεσημβρινῶν παραλιῶν, ἢ νῆσος δ' αὕτη συγχρόνως κέκμηται τὴν ἀρετὴν ν' ἀποτελῆ εὐρὺ σύνολον συνεχῶν ἐπιφανειῶν. Ἐνταῦθα ὕλη πεπηγυῖα, ἐκεῖ ρευστὰ, ὄρη καὶ χθαμαλαὶ γαῖαι, ξηρασία καὶ ὑγρασία χιονοστρόβιλοι ἐν Θράκῃ καὶ ἀλλαχοῦ ἡλιος τῶν τροπικῶν· πᾶσαι αἱ ἀντιθέσεις, πάντα τὰ σχήματα, ἅτινα δύναται νὰ περιβληθῆ ἢ ζῶη τῆς φύσεως, ἐνοῦνται πρὸς μυριότροπον ἐξέγερσιν καὶ παροξύνσιν τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄλλ' ὡς αἱ ἀντιθέσεις αὐταὶ ἐκλείπουσιν ἐν ὑψηλοτέρῳ τινὶ ἀρμονίᾳ, περιβαλλούσῃ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰς νῆσους τοῦ Αἰγαίου, κατὰ τὰ αὐτὰ ὁ ἀνθρώπος ὑπὸ τῆς ἐμφύτου πρὸς τὴν ἀρμονίαν ὀρμῆς ἤχησεν εἰς τήρησιν μέτρου τινὸς μεταξὺ τῶν ἀντιθέσεων, αἷτινες εἶναι οἱ παράγοντες τῆς αἰσθήσεως τῆς ἰδίας ὑπαρξέως, μεταξὺ τῆς ἀπολαύσεως καὶ τῆς ἐργασίας, μεταξὺ τῶν ἡδονῶν τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν ἀγαλλιάσεων τοῦ πνεύματος, μεταξὺ τῆς διανοίας καὶ τοῦ αἰσθήματος.

Μόνον τότε γνωστὴ γίνεται ἡ παραγωγικὴ δύναμις ἀγροῦ τινος, ὅταν τὰ πρόσφορα αὐτῷ φυτὰ ἐμβάλωσιν εἰς αὐτόν τὰς ρίζας καὶ ἐκεῖ, ἐπὶ ἐδάφους καὶ τοποθεσίας καταλλήλου, θεραπευόμενα ὑπὸ τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ φωτός, ἀναπτύξωσι πλήρεις τὰς ζωτικὰς δυνάμεις αὐτῶν. Ὁ φυσιολόγος, ὁ μελετῶν τὴν ζῶην τῶν φυτῶν, δύναται νὰ δείξῃ πῶς αἱ ἐν τῷ ἐδάφει περιεχόμενα, διάφοροι οὐσίαι συντελοῦσιν εἰς φυτικὸν τινὰ ὄργανισμὸν ὀρισμένου εἶδους· ἀλλὰ, προκειμένου τοῦ βίου τῶν λαῶν, μυστήριον πυκνὸν ἀποκρύπτει ἀφ' ἡμῶν τὴν στενὴν σχεδὸν χώρας τινος πρὸς τὴν ἱστορίαν αὐτῆς.

1) Ἐν τῷ μῦθῳ μάλιστα τοῦ Σελέμου (Παυσ. Ζ', κγ', 1) ἀναφαίνεται σαφῶς ἡ ἀλληγορικὴ ἔννοια τῶν μῦθων, οἷτινες προσωποποιοῦσιν ὑπὸ τὴν μορφήν νεανίων, πρῶτως ὑπὸ τοῦ θανάτου ἀνηρπαγμένων, τὰς στεירוμένας πηγὰς. (E. Curtius, *Peloponnesos* I, 405, 446). Ἄναλόγος εἶναι ὁ μῦθος τῶν νυμφῶν, τῶν ἐπιμελουμένων τοῦ Ἀρισταίου καὶ διωκομένων τῆς Κέως ὑπὸ λέοντος (L. Preller, *Griechische Mythologie*, I, σ. 358. Ὁ Φρᾶς (Fraser, *Klima und Pflanzenwelt*, 1847) θεωρεῖ τὸ ἔδαφος τῆς νῦν Ἑλλάδος ἀπέριωτον ἀύχμητότερον ἢ ἄλλοτε καὶ τὸ κλίμα ὡς κατ' ἀκολουθίαν μεταβληθὲν, ἀλλ' ἡ γνώμη αὐτοῦ ἀντεκρούσθη ὑπὸ τοῦ Χαῖν (Hen, *Kulturpflanzen und Haustiere*, 1870, σ. 5 καὶ ἐξῆς) καὶ τοῦ Οὔγγερ (Unger, *Wissenschaftliche Ergebnisse einer Reise in Griechenland*, 1862), συμφωνούντων κατὰ τὰ ὁμοιωτέτερα τοῖς ὑπὸ τοῦ Κουρτίου ἐν τῷ περὶ Πελοποννήσου ἔργῳ αὐτοῦ εἰρημόνοις.

ΜΥΘΟΛΟΓΙΚΑ

Η ΕΣΤΙΑ.

Ἡ Ἑστία¹ εἶνε ἡ ἀγνοτέρα καὶ εὐγενεστέρα τῶν ἰδεῶν, ὅσας ποτὲ ἔθεοποίησεν ὁ εὐφραντασίωτος ἑλληνικὸς λαός. Ἡ λέξις **ἑστία** ἰωνιστὶ **ἰστία** καὶ δωριστὶ **ἰστία**² εἶχεν ἀρχικῶς τὸ δίγαμμα καὶ οὐδαμῶς διέφερε τῆς λατινικῆς λέξεως «Vesta», τὸ αὐτὸ πρᾶγμα σημαίνουσης. Ἀμφότεραι δὲ αἱ λέξεις παρήχοντο πρότερον ὑπὸ Γ. Κουρτίου ἐκ τῆς σανδκριτικῆς ρίζης **vas**, τὸ οἰκεῖν σημαίνουσης, εἰς ἣν ἀνάγεται καὶ ἡ λέξις **ἄστν**. Τελευταῖον ὅμως ὁ αὐτὸς ἐτυμολόγος³ ἀνάγει τὴν προκειμένην παραγωγὴν εἰς ἑτέραν σανδκριτικὴν λέξιν **vas=ush** καίειν σημαίνουσαν. Εἶναι δὲ ἡ ἑστία, ὡς καὶ ἡ ἰταλὴ **vesta**, τὸ σύμβολον τῆς κατοικίας καὶ τοῦ ἐνοικισμοῦ, ὅπως ἐν τῇ λατρείᾳ τοῦ παρ' Ἰνδοῖς θεοῦ **Agni** τὸ πῦρ ἀνεγνωρίσθη οὐ μόνον ὡς δημιουργικὴ δύναμις, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀρχὴ πάσης ἀγνότητος, ὡς ὁ ἀπαραίτητος ὅρος ὑπάρξεως πάσης θυσίας ἢ ἄλλης ἱερᾶς πράξεως καὶ τέλος ὡς ἀναπόδραστον πρὸς ἐνοικισμὸν στοιχεῖον. Κατὰ ταῦτα ἡ Ἑστία εἶνε, ὡς ὁ Ἡφαίστος καὶ ὁ Προμηθεύς, θεὰ τοῦ πυρὸς λατρουμένη οὐ μόνον διὰ τὰ λοιπὰ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα δυνάμει τοῦ πυρὸς εὐεργετήματα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὥραιαν ἀληθῶς τοῦ ἐνοικισμοῦ ἰδέαν, ἣν παρίσται. Ἀλλ' ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Ἑστίας, πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ θερμαίνοντος, τρέφοντος, καθαίροντος καὶ ἐξαγγιζόντος πυρὸς, ἐνυπῆρχε καὶ ὡς ἐπικρατέστερον στοιχεῖον ἐδέσποζεν αὐτὴ ἡ ἐννοία περὶ σταθερᾶς κατοικίας περὶ τι κεντρικὸν σημεῖον, ὅπερ ἦτο ἡ ἑστία, ἦτοι ἡ ἐννοία τοῦ βίου ἐντὸς οἰκῶν καὶ πόλεων ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν νομαδικὸν βίον, ὃν ἐδίοντο οἱ ἄνθρωποι τῶν παροχνημένων χρόνων ὥστε ἡ τῆς Ἑστίας ἀπονευμένη τὸ πάλαι λατρεία καὶ ὁ σεβασμὸς ἦτο τοσούτῳ ἀρχαῖος, ὅσῳ καὶ ὁ πεπολιτισμένος οὗτος, ὡς εἰπεῖν, τοῦ ἀνθρώπου βίος. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ὁ Ὀμηρὸς⁴ ἀναγνωρίζει μὲν τὴν ἰερότητα τῆς Ἑστίας, δὲν ὀνομάζει ὅμως εἰσέτι θεὰν Ἑστίαν, ἦτις τὸ πρῶτον ἀναφαίνεται παρ' Ἡσιόδωρον καὶ ἐν τοῖς ὀμηρικῶν ὕμνοις ὡς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ρέας θυγάτηρ προσδυγενῆς πάντως, διότι εἰς αὐτὴν πρῶτην, ὡς εἰς θεὰν ὄλων τῶν ἐστιῶν, ἀπειδοῦντο ἐν πάσῃ θυσίᾳ τὰ πρωτεῖα καὶ ἡ δέουσα τιμὴ. Συνφῶδ' ἀπὸ τῆς παραδόσεως ταύτης ἡ Ἑστία, ὡς θυγάτηρ Κρόνου καὶ Ρέας, εἶνε ἀδελφὴ «Ζηνὸς ὑψίστου καὶ ὁμοθρόνου Ἥρας», κατὰ Πίνδαρον⁵, διότι καὶ αὕτη, πλὴν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, ἔθεωρεῖτο ὡς μία τῶν σεβασμιωτέρων θεοτήτων τῶν συγκρατουσῶν τὴν ἠθικὴν τοῦ κόσμου διάταξιν καὶ ὅπως ἡ Ἥρα, οὕτω καὶ αὕτη παρίστανται συνήθως ἐντεθρονισμένη καὶ ἀρχουσα.

Ἐσαύτως ἀναφέρουσιν αἱ ἀρχαῖαι πηγαί, ὅτι παρέμεινε ἀείποτε παρθένος ἡ θεὰ Ἑστία καὶ ὅτι, ἀντὶ γάμου, ἔδωκεν αὐτῇ ὁ «πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε» Ζεὺς ἕτερον γέρας, τὴν τιμὴν δηλονότι τοῦ ἔχειν ἐν ἅσπασιν τοῖς ναοῖς καὶ ἐν πάσῃ οἰκίᾳ θνητῶν τινὴν σταθερὰν αὐτῆς ἔδραν καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ συμμετέχειν πάσης πρὸς τοὺς θεοὺς θυσίας καὶ πάσης πανηγυρικῆς τῶν θνητῶν εὐωχίας πρὸς δ' ἔλαχε καὶ τὸ προσῆκον ἐν ταῖς σπονδαῖς μέρος, τὸ προσφερόμενον αὐτῇ ἐπ' αἰσίοις τοῖς οἰωνοῖς κατὰ τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἐν τέλει⁶. Ἐν Ὀλύμπῳ ὅμως μόνη ἡ Ἑστία μεταξὺ τῶν λοιπῶν θεῶν μένει διαρκῶς ἐν τῷ θρόνῳ αὐτῆς, ὡς ὁ Πλάτων λέγει⁷, ἐνῶ πάντες οἱ ἄλλοι ἔρχονται καὶ ἀπέρχονται. Ἐνεκα δὲ τῆς διαρκούς ταύτης καὶ ἀμεταβλήτου μονιμότητος παρίστατο ἐν τοῖς ἔργοις τῆς ἀρχαίας τέχνης ἡ θεὰ αὕτη, συχνότατα μετὰ τοῦ Ἑρμοῦ συνδυαζομένη, ὡς ὁ Φειδίας ἐποίησεν αὐτήν, κατὰ Πανδανίαν⁸ καὶ ὅπως ὁ αὐτὸς μετὰ τοῦ εἰρημένου θεοῦ συνδυασμὸς ἀναφαίνεται αὐτὴς ἐν τῷ συμπλέγματι τοῦ δωδεκαθέου ἐπὶ τε τοῦ βοργειανοῦ⁹ καὶ τοῦ καπιτωλίνου βωμοῦ. Παρίστανται δηλονότι ἀμφότεραι αἱ θεότητες αὗται, ἡ μία παρὰ τὴν ἑτέραν, ὡς ἐκπροσωποῦσαι ἐν τῇ ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ τὰς δύο στοιχειώδεις συνθήκας πάσης ἐν τῷ οἰκογενειακῷ βίῳ εὐδοκίμησης ἢ μὲν Ἑστία τὴν ἀδάλευτον κρηπίδα καὶ τὸ κεντρικὸν σημεῖον ἡρέμου καὶ περιδυνειλεγμένης οἰκουρίας, ὁ δὲ Ἑρμῆς, ὁ ἄγγελος τῶν ἀθανάτων, ὁ θεὸς τῶν ὁδῶν, τῆς ἐξόδου καὶ εἰσόδου, ἦτο τὸ σύμβολον δαψιλοῦς εὐλογίας ὡς ἐκ τοῦ ἐνεργοῦ βίου καὶ τῆς διαρκούς ἀσχ-

λιάς. Ὁ δὲ μῦθος ὁ ἐν τῷ ὀμηρικῷ ὕμνῳ εἰς Ἀφροδίτην στῆχ. 24 ἀπαντῶν καὶ ἀναφέρει, ὅτι ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Ἀπόλλων ἠθέλησαν νὰ μνηστευθῶσι τὴν Ἑστίαν, αὐτὴ ὅμως προτίμησε μᾶλλον νὰ παραμεινῆ παρθένος ἢ νὰ συνέλθῃ εἰς γάμον, καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ μετὰ ταῦτα ἀναφαινομένη συνήθει αὐτοῦ ἐκδοχῆ, ἀποδέχεται τὴν Ἑστίαν ὡς τὴν γῆν, ἦτοι ὡς τὸ ἡρεμοῦν κέντρον πάντων τῶν περὶ αὐτὸ κινουμένων τῆς φύσεως ὄντων· διὸ ὁ μὲν Ποσειδῶν ἐν τῇ ἀνωτέρῳ εἰρημένη συντάξει τοῦ μύθου οὐδὲν ἄλλο βεβαίως σημαίνει, ἢ τὴν περιβάλλουσαν ἀπαύστως καὶ περιθροῦσαν τὴν γῆν θάλασσαν¹², ὁ δὲ Ἀπόλλων τὸν ἐν τῷ οὐρανῷ διαγράφοντα τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ πορείαν καὶ ἀσπασίως ἀκτινοβολοῦντα καὶ ζωογονοῦντα τὴν γῆν ἥλιον. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν δὲ ταύτην ἡ Ἑστία καὶ ὑπὸ πάντων μὲν καθ' ὅλου ἰδίᾳ ὅμως ὑπὸ τε τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν φιλοσοφούντων τὸ πάλαι ποιητῶν ὑπελήφθη ἁπλῶς ὡς ἡ γῆ καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐταυτίσθη μετὰ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Ρέας¹³.

Ἐντὸς τῶν οἰκῶν καὶ τῶν πόλεων ἀείποτε διετέλεσεν ἡ Ἑστία οὕσα τὸ σύμβολον τῆς μονίμου ἐνοικίσεως ἅμα καὶ τοῦ ἐξ οὐρανοῦ καταγομένου πυρὸς, ὅπερ ἔλαμπεν ἐν τῇ ἐσχάρᾳ ὑπαινισσόμενον τὴν παρουσίαν τῶν οὐρανίων θεῶν καὶ ἀναπαριστῶν τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ βασιλεύουσαν τάξιν. Ἦτο ἄρα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἡ Ἑστία πηγὴ πλείστον ὄσων ὥραιων καὶ σπουδαίων συναισθημάτων, ἅπερ ἐν τε τῷ οἰκογενειακῷ καὶ τῷ δημοσίῳ βίῳ τὰ μάλιστα συνέβαλλον εἰς ἐξάπλωσιν βαθέως ἐρριζωμένων ἐν τῇ ψυχῇ καὶ γυνθίων θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, αἵτινες ὅμως δὲν ἐξετιμῆθησαν πάντοτε πρεπόντως καὶ ἐξ ἴσου. Διότι, ἐφόσον ὁ πολιτειακὸς καὶ δημοσῖος τῶν Ἑλλήνων βίος ἐστηριζέτο ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ζῆν κατὰ φυσικὰς ὁμάδας, ἦτοι κατ' οἰκογενεάς, γένν, φρατρίας καὶ καθεξῆς, εἶχεν ἐκάστη τῶν ὁμάδων τούτων, εἴτε μικρὰ εἴτε μεγάλη, ἴδιον θρησκευτικόν, ὡς εἰπεῖν, κέντρον καθιερωμένον τὸ μὲν εἰς λατρείαν τῶν θεῶν καὶ ἠρώων, ὑπὸ τὴν προστασίαν ὧν διετέλουν οἱ τοὺς ὁμίλους ἀποτελοῦντες, τὸ δὲ εἰς λατρείαν τῆς θεᾶς Ἑστίας, ἥς ἡ σημασία ἐλάμβανε διαφόρους βαθμούς, ἐξαρτωμένους ἐκ τῆς πολιτικῆς ἢ θρησκευτικῆς τῶν ὁμάδων τούτων σπουδαιότητος καὶ ἀποχρώσεως. Οὕτω λοιπὸν ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ πρῶτιστα καὶ κατ' ἐξοχὴν ὑπῆρχε μία ἑστία ὡς θρησκευτικὸν τῆς οἰκογενεᾶς κέντρον, ὅπερ διὰ τοῦτο καὶ **ἑφέστιον**¹⁴ καὶ ἰωνικῶς **ἐπίστιον** ἐκαλεῖτο. Ἡ δὲ ἑστία αὕτη οὐδὲν ἄλλο βεβαίως ἦτο ἢ αὐτὸς ὁ βωμὸς, ὅστις πολλακίς ἀντὶ τῆς ἑστίας ἀναφέρεται. Περὶ τὸν βωμὸν δὲ τοῦτον ἢ τὴν ἑστίαν ὑπῆρχον καθιερωμένα θέσεις διὰ τούτους οἰκογενειακοὺς θεοὺς, τοὺς ἐνεκα τούτου καὶ **ἑφέστιους** κληθέντας, καὶ περὶ αὐτὸν πολλακίς αἱ οἰκογενεαὶ κατὰ τὰ Ἀπατούρια καὶ Ἀμφιδρόμια ἦγον τὰς νενομισμένας αὐτῶν ἐορτάς, οἱ δὲ ξένοι καὶ οἱ καταδιωκόμενοι εὐρισκὸν πρόθυμον προστασίαν καὶ ὑποστήριξιν, ἰκέται περὶ τὴν ἑστίαν ἢ τὸν βωμὸν τοῦτον καθιζόμενοι¹⁵. Ὅπως δ' ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ, οὕτω καὶ ἐν ἐκάστη πολιτείᾳ ὑπῆρχε κοινὸν ἱερὸν κέντρον, ἦτοι βωμὸς ἢ ἑστία, ἀνίκουσα εἰς ἀπάδας τὰς οἰκογενεὰς ἢ φρατρίας, ἐξ ὧν συνέκειτο ἡ πόλις, καὶ τὸ κέντρον τοῦτο ὀνομαζέτο **κοινὴ ἑστία**, ἐφ' ἧς ἄσβεστον διετηρεῖτο ἀείποτε τὸ ἱερὸν λεγόμενον πῦρ. Ἐνυπῆρχε δὲ κυρίως ἡ κοινὴ αὕτη ἑστία ἐντὸς τοῦ πρυτανείου¹⁶, δημοσίου τῆς πόλεως ἰδρύματος, ἐνθα προσεφέροντο τοιαῦτα κοινὰ θυσία, περὶ ὧν τὴν προσήκουσαν φροντίδα ἐλάμβανον οὐχὶ οἱ ὑπὸ τῆς πολιτείας τεταγμένοι ἱερεῖς, ἀλλ' αἱ ἀνώταται ἐν αὐτῇ ἀρχαί, αἵτινες ἐξεπροσώπων καὶ πάντας τοὺς πολίτας ἐξ ἑκατοίκου αὐτῆς¹⁷. Ἐν αὐτῷ δὲ τούτῳ τῷ πρυτανεῖῳ ἐφιλοξενοῦντο τὸ πάλαι ἐν Ἀθήναις καὶ ἐσιτοῦντο, κατὰ Πολυδεύκην¹⁸, «οἳ τε κατὰ δημοσίαν προεδρίαν ἦκοντες καὶ οἱ διὰ » πρᾶξιν τινα σιτήσεως ἀξιώθεντες καὶ εἰ τις ἐκ τμηθῆς ἀείσιτος » ἦν», πρὸς δὲ καὶ οἱ δημοσῖοι ἰκέται, ὅποτε ἐπεκαλοῦντο τὴν ὑποστήριξιν συμπάσης τῆς πολιτείας¹⁹.

Ἀλλὰ καὶ ἐν δημοσίοις ὅροις αὕτην ταύτην τὴν Ἑστίαν ἐπεκαλοῦντο παρὰ πάντας τοὺς θεοὺς, διότι αὕτη ἔθεωρεῖτο ὡς ἡ θεμελιούσα καὶ συνέχουσα τὰς τε πόλεις καὶ τὰ ἐν αὐταῖς πολιτεύματα καὶ ὡς τοιαύτη ἀείποτε ἐτιμᾶτο καὶ ἐγεραίρετο²⁰. Ἐν τέλει δὲ παρίστανται ἡ Ἑστία ὑπὸ εὐρύτεραν ἐννοίαν ὡς πυρὴν καὶ κεντρικὸν σημεῖον, περὶ ὃ συνενοῦται ἢ περιοικὸς χώρα, ὡς π. χ. κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους συνέδη ἐν Ἀττικῇ, ἦτις ἐπὶ Κέκροπος καὶ τῶν πρώτων αὐτῆς βασιλέων μέχρι Θιδέως κατὰ πόλεις ὄκειτο, οὕσα κατατετυμμένη, καθ' αἱ ἀρχαῖαι πα-

ραδόσεις ἀποδέχονται²¹, εἰς δώδεκα δήμους ἢ κώμας, ὃν ἕκαστος εἶχεν ἴδιον πρυτανεῖον, ἴδιαν ἐστίαν. Ὅτε ὅμως ἀνῆλθεν ἐπὶ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν ὁ Θησεύς ἐν Ἀθήναις καὶ διὰ τῆς συνέσεως αὐτοῦ κατώρθωσε σὺν τῷ χρόνῳ ν' ἀποκτήσῃ δύναμιν ἰκανὴν, κατήργησε τὰ βουλευτήρια καὶ τὰς ἀρχὰς πάντων τῶν ἐπὶ μέρους τούτων δήμων καὶ συνῴκισεν ἐξ αὐτῶν τὰς Ἀθήνας, ἀναδείξας ἐν αὐτῇ ἐν βουλευτήριον κοινὸν καὶ ἐν πρυτανεῖον μετὰ ἐστίας²². Ὁμοίως καὶ ἐν Τεγέᾳ ὑπῆρχε μία κοινὴ ἐστία Ἀρκάδων, κατὰ Παυσανίαν²³, πρὸς δὲ καὶ ἐν Αἰγαῖς ἢ Ἐδέσθῳ πόλει τῆς Μακεδονίας ἐν τῇ παλαιᾷ Ἡμαθίᾳ ἦν ἡ ἐστία τῆς μακεδονικῆς βασιλείας²⁴ καὶ ἐν Ἀλικαρνασσῶ τῆς Καρίας²⁵ καὶ ἐν Σελευκείᾳ²⁶. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἐκ τῆς ἐν τῷ πρυτανεῖῳ ταύτης ἐστίας ἐλαμβάνετο τὸ πάλαι κατὰ τὰς ἀποικίας τὸ ἱερὸν καὶ ἄσβεστον πῦρ καὶ ἐκομίζετο εἰς τὰ πρυτανεῖα τῶν ἀποικίων, ἐνθα ἐτηρεῖτο ἀείποτε καίωμενον²⁷. ἐν ἡ δὲ περιπτώσει ἐσθὲννυτο, πάλιν ἀνῆπτετο ἐκ τοῦ πρυτανεῖου τῆς μητροπόλεως. Ἦτο λοιπὸν τὸ οὕτω μεταλαμπαδεύμενον τοῦτο πῦρ τὸ ἱερὸν σύμβολον νέου βίου καὶ νέας δράσεως ἐν ταῖς ἀποικίαις αἷς ἐπεβάλλετο, ὡς γνωστόν, ὁ προσήκων πρὸς τὴν μητρόπολιν σεβασμός. Ἐπι μᾶλλον ὅμως ἐξυψοῦτο ἡ τῶν Ἐστιῶν τούτων ἀξία, ὅταν συνέπιπτε νὰ ὑπάρχωσι παρ' αὐτάς καὶ ἄλλα περιφανῆ ἱερά καὶ τόποι, ἐνθα προσεφέροντο θυσίαι καὶ κοινὴ λατρεία εἰς ὀρισμένους θεούς, ὡς π. χ. ἐν Δήλῳ, ὅπου καὶ ἄλλα συνυπῆρχον μετὰ τῆς ἐστίας ἱερά καὶ ὅπου ἐγεραιετο αὐτὴ ὑπὸ παδῶν τῶν Κυκλάδων νήσων²⁸. Ἐπίσης κατ' ἐξοχὴν ἐτιμᾶτο καὶ ἡ ἐν τῷ ἐν Ὀλυμπίᾳ πρυτανεῖῳ ἐστία, ἐφ' ἧς, κατὰ Παυσανίαν²⁹ «πῦρ ἀνὰ πᾶσαν τε ἡμέραν καὶ ἐν πάσῃ νυκτὶ ὡσαύτως καίεται», καὶ τέλος ἡ ἐν Δελφοῖς περιφημὸς ἐστία ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ πυθίου Ἀπόλλωνος. Ἐνεκα τῆς ἐξόχου ὑπολήψεως, ἧς ἀπέλαυε τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν, παρ' ὅλῳ τῷ ἑλληνικῷ κόσμῳ ἐθεοεῖτο καὶ ἡ ἐν αὐτῷ Ἐστία, ἐφ' ἧς ὁμοίως διητηρεῖτο ἄσβεστον πῦρ καὶ ἐτιμᾶτο ὡς τὸ κυριώτατον θρησκευτικὸν κέντρον πάντων τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐδραῖαν εἶχον τὴν πεποίθησιν, ὅτι τὸ ἱερὸν τοῦτο ἦτο ὁ ὀμφαλός, ἦτοι τὸ κέντρον πάσης τῆς οἰκουμένης γῆς, παρὰ τὴν Ἐστίαν ταύτην ἡ τὸν βωμὸν ὑποδεκνυόμενος, ὅπου ὁ τόπος ἔνεκα τῶν εἰκόνων τῶν ἐπὶ τῶν κύκλῳ ἐσταμένων ἀγγείων καὶ τῶν λοιπῶν ἀγαλμάτων ἦτο τῷ ὄντι πασίγνωστον κέντρον καὶ ἐκαλεῖτο ἰδιαζόντως «γῆς ὀμφαλός»³⁰.

Ἐν τούτοις παρὰ πάντα ταῦτα μεγάλῃ ἐκέκμητο σπουδαιότητα ἡ δελφικὴ αὐτὴ Ἐστία ἐν τοῖς καθέκαστα τῶν θρησκευτικῶν καὶ μυθολογικῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων σχέσεσιν. Καὶ πρῶτον μὲν ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τοῦ συννήθους βωμοῦ, ἦτοι ἐφ' ὅσον ἐπ' αὐτοῦ ἐκαίετο ἱερὸν πῦρ, ὅπερ πιθανῶς ἀνῆπτετο καθ' ὀρισμένους ἐποχὰς καὶ εἰς ἄλλους ἐντεῦθεν μεταλαμπαδεύετο βωμοῦς εἰς ἐξαιρετικὰς τινὰς καὶ πανηγυρικὰς περιστάσεις³¹ αὐτὴ ἐθεοεῖτο ὡς κοινὴ Ἐστία. Εἶτα δὲ ὁ βωμὸς οὗτος ἐγεραιετο καὶ ἐτιμᾶτο ὡς «πυθόμαντις Ἐστία», διότι πάντες οἱ εἰς Δελφοὺς προσερχόμενοι ὅπως λάβωσι χρησμούς ὤφειλον ἐπ' αὐτοῦ νὰ προσφέρωσι τὰς νενομισμένας θυσίας, εἰς τὴν Ἐστίαν ταύτην ἐξόχως κατὰ πάτριόν τι ἔθος ἀναφερόμενας. Περαιτέρω δὲ ἐκ τῶν Ἐμμενίδων³² τοῦ Αἰσχύλου μαθαίνομεν, ὅτι ὁ Ὁρέστης ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τούτου ἐν Δελφοῖς ἐξηγνίσθη, οὕτως ὥστε καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ τελουμένων ἰλασμῶν καὶ ἀγνισμῶν, ἦν ὁ προκειμένος βωμὸς μεγίστης σημασίας ἄξιος. Καὶ τέλος ὑπάρχει μετὰ τῶν μικροτέρων ὀμηρικῶν ἐπῶν προοίμιόν τι (στῆχ. 24), ἐν ᾧ ὁ αἰδὸς αὐτὴν ταύτην τὴν δελφικὴν Ἐστίαν αὖθις ἐπικαλεῖται εἰς ἀντίληψιν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ, ὅπερ σημαίνει ἀναμφιδόλως ὅτι ἐν τοῖς πυθικοῖς τούτοις γυμνάσμασι πρὸς ἀπαγγελίαν τῶν ὀμηρικῶν τούτων ποιῶσεων αἱ σπονδαὶ προσεφέροντο πρὸς τὴν Ἐστίαν ταύτην. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ μυθολογικὴν ὅμως ἐποψὴν ἦτο ἡδὴ ἡ ἐστία αὐτὴ περιδόντος, διότι ἐπ' αὐτῆς εἶχε καταβάλλει ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερεὺς τὸν ἀνόσιον καὶ δυσεβῆ Αἰακίδην Νεοπτόλεμον. Διὰ δὲ τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἴωνικὴν γενικῶς φυλὴν εἶχεν ἡ ἐν Δελφοῖς Ἐστία τὴν ἰδιαζούσαν σημασίαν, ὅτι ὁ τῆς φυλῆς ταύτης γενεάρχης Ἴων, ὡς υἱὸς τροφίμος τοῦ Ἀπόλλωνος, ὑπηρετήσε κατὰ τὸν ἀρχαῖον μῦθον, ἐν τῇ ἐστία ταύτῃ ὡς ἱερός παῖς.

Ἡ εἰς τὴν Θεᾶν Ἐστίαν προσφερομένη λατρεία καὶ αἱ εἰκονικαὶ αὐτῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ τέχνῃ παραστάσεις ἦσαν συνήθως ἀπλάι, διότι ἰδιαζόν αὐτῇ σύμβολον ἦτο κοινῶς ἡ ἐ-

στία, τόσον ἡ ἐν ταῖς οἰκίαις, ὅσον καὶ ἡ δημοσία τῆς πόλεως, μετὰ τοῦ ἐπ' αὐτῶν μάλιστα αἰθόμενου πυρός, ὅπερ εἰς διαπρεπῆ ἱερά καὶ διακεκριμένα πρυτανεῖα ἀνῆπτετο καὶ διητηρεῖτο πρὸς τιμὴν τῆς θεᾶς ταύτης. Καὶ ἐν μὲν ταῖς οἰκίαις τὴν πρὸς τὴν Ἐστίαν λατρείαν προσέφερε καὶ ἐπεμελεῖτο ὁ οἰκοδεσπότης ἢ ἡ οἰκοδεσποίνα³³, ἐν δὲ τοῖς πρυτανεῖοις οἱ ἄρχοντες, οἱ βασιλεῖς, ἢ οἱ πρυτανεῖς. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἐν δημοσίαις θυσίαις καὶ ἐν κοιναῖς εὐχαίαις παρὰ πολλαῖς τῶν πόλεων ὑπῆρχον τεταγμένοι ἴδιοι **ἱεροθύται**³⁴ λεγόμενοι καὶ ἐν Σπάρτῃ ἴδια ἱερεία **Ἐστία πόλεως** καλουμένη³⁵. Ἐν πάσῃ θυσίᾳ κατήρχοντο συνήθως διὰ σπονδῆς πρὸς τὴν Ἐστίαν καὶ σπονδῆ ὡσαύτως πρὸς αὐτὴν ἐπεσφράγιζε τὴν τελετὴν, ὥστε ἐν ἐκάστη τελετῇ ἢ ἐπισήμῳ ἐστιάσει εἶχεν ἡ ἐν λόγῳ θεὰ τὸ προσήκον αὐτῇ μέρος καὶ αὐτὴν πρῶτην ἐπεκαλοῦντο ἐν πάσῃ προσευχῇ ἢ ἄλλῃ σιδηρῆ θρησκευτικῇ πράξει. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ἀρχαία παρ' Ἑλλήσι παροιμία «ἀφ' Ἐστίας ἀρχεσθαι» καὶ ὁ μῦθος ὅτι ἡ Ἐστία κατὰ τὴν διανομὴν τοῦ κόσμου μετὰ τὴν κατὰ τῶν Τριτάνων νίκην τῶν θεῶν ἠτίσαστο καὶ ἔλαβε τὴν παρθενίαν καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὰς ἐν πάσῃ θυσίᾳ³⁶. Ἄλλη τις παροιμία προῆλθεν ἐκ τῆς περιστάσεως, ὅτι δὲν ἐπετρέπετο ἐκ τῶν εἰς τὴν Ἐστίαν προσφερομένων ν' ἀφαιρῆσθαι τίς τι ἢ μεταδώσθαι ἑτέροις³⁷.

Ἐν τέλει δὲ σπουδαία θεότης, ὡς ἡ Ἐστία, ῥαδίως παρέσχεν ἀφορμὴν πρὸς εἰκονικὴν ἢ πλαστικὴν αὐτῆς παραστάσιν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τέχνῃ, ἥτις πρὸς ταῖς εἰκόσιν ἐποίησε καὶ ἀγάλματα αὐτῆς ἐν πρυτανεῖοις συνήθως ὑπάρχοντα. Μνημονεύεται ὅθεν ἀγαλμα Ἐστίας ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις πρυτανεῖῳ ἱδρυμένῳ, ἕτερον ἐν Ὀλυμπίᾳ καὶ τρίτον διάσημον ἐν Πάρῳ, ὅπερ διαταγῇ τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου μετνήχθη εἰς Ρώμην καὶ ἀφιέρωθη αὐτόθι εἰς τὸν ναὸν τῆς Ὀμονοίας³⁸. Αἰετοπερὶ δὲ παρίστατο ἡ Ἐστία ἐν τοῖς ἔργοις τούτοις καθήμενὴ ἢ ἡσύχως ἰσταμένη συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν αὐτῆς τὴν ἠρεμον πάντοτε καὶ μόνιμον. Ὡτως ἐποίησεν αὐτὴν ὁ Σκόπας **καθημένῃν**, ὡς Πλίνιος³⁹ ἀναφέρει καὶ μετὰ «δύο καμπτήρων περὶ αὐτὴν», ἔργον ὅπερ βραδύτερον εὐρίσκειτο εἰς Ρώμην καὶ παρ' ᾧ οἱ καμπτήρες⁴⁰, μεθ' ὧν συνήθως παρίστατο ἐν τοῖς ὑποδορῶσι, ἐδήμιονον πιθανῶς τὴν αἰωνίαν τῶν πραγμάτων κινήσιν, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας μόνη ἡ Ἐστία ἠρεμεῖ. Τούναντίον δὲ ἐν τοῖς συμπλέγμασι τῶν δώδεκα θεῶν ἢ εἰς ἄλλας ἀναλόγους παραστάσεις μετ' ἄλλων θεῶν, παρίστατο ἡ Ἐστία ὅτε μὲν ἰσταμένη, ὅτε δὲ καθήμενὴ μετὰ διακριτικοῦ ἀπλοῦ σημείου, τοῦ σκίπτρου, ὅπερ ἐκράτει ἐν χερσὶ καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Πηνδάρου ἐξυμνηθεῖσα ἐν Τενέδῳ Ἐστία, ἢ μετὰ τῆς ἀναποδράστου ἐν θυσίαις φιάλης.

Μεταξὺ τῶν διασωθέντων ἀγαλμάτων Ἐστίας τὸ ἐπισημότερον καὶ σπουδαιότερον εἶναι τὸ τῆς Ἰουστινιανείας καλουμένης Ἐστίας, ἔργον θρησκευτικῆς ἐκφράσεως λίαν ἀρχαιοπρεποῦς. Ἀπλουστάτη ἐνδυμασία περιβάλλει τὸ ὅλον σῶμα, ἢ τοῦ προσώπου ἐκφρασις αὐστηρά, ἢ κόμην ἀκαλλώπιστος καὶ ἀφελής, τὰ δ' ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς καὶ οἱ ὦμοι καλύπτονται ὑπὸ καλύπτρας. Πραεῖα κάθηται ἔχουσα τὴν μίαν τῶν χειρῶν κατὰ μῆκος τοῦ σώματος κρεμαμένῃν, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας δεικνύει τὸν οὐρανόν, οὗ τὴν παρουσίαν καὶ μετοχὴν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ἐστίας καίωμενον ἱερὸν πῦρ αὐτὴ αὐτὴ ἢ θεὰ ὑπεδήμιαιεν. Ὅτε δὲ τέλος ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις ἐπαυτίσθη μετὰ τῆς γῆς καὶ τῆς Ρέας ἡ Ἐστία, παρίστατο καὶ μετὰ τὸ τύμπανον⁴¹.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

1) L. Preller : Griechische Mythologie : Berlin 1872, 4, σ. 342 - 349.

2) Ahrens : De linguae graecae dialectis σ. 121.

3) Grundrüge der griechischen Etymologie σελ. 370.

4) Ὁμηρ. ὕμν. Ἑρμ. 20. Αἰσχύλ. Προμηθ. 449 ἐξῆς. Πρβλ. Ἀριστοτέλ. Μετεωρολογικὰ 2. 9. αὐτῷ ἐν τῇ φλογὶ γινόμενῳ φῶφῳ, ὃν καλοῦσιν οἱ μὲν τὸν Ἡραϊστὸν γελᾶν, οἱ δὲ τὴν Ἐστίαν, οἱ δ' ἀπειλὴν τούτων». Πρβλ. καὶ Πορφύρ. Περὶ ἀποχῆς ἐμφύχων : 1, 13. «ὡς δ' ἔμαθον (τὴν τοῦ πυρός χερσίν) τιμωτάτον τε καὶ ἱερώτατον νομίσαι Ἐστίαν τε προσεπέειν καὶ συνεστίους ἀπὸ τούτου γενέσθαι».

5) Ὀδυσ. 14, 159, 17, 156, 19, 304.

- 6) Ἐν Θεογον. 454.
- 7) Νεμεον. 11. ἐν ἀρχῇ.
- 8) Ἰν. εἰς Ἀφροδ. 29. «τῆ δὲ πατὴρ δῶκεν καλὸν γέρας ἀντὶ γάμοιο, καί τε μέσφ οἴκφ κατ' ἄρ' ἔζητο πῖαρ ἐλοῦσα, πᾶσι δ' ἐν νηοῖσι θεῶν τιμαχός ἐστιν καὶ παρὰ πᾶσι βροτοῖσι θεῶν πρέσβειρα τέτυκται». Εἰς Ἐρμῆν 29. «Ἰστίη ἢ πάντων ἐν δώμασιν ὑψηλοῖσιν ἀθανάτων τε θεῶν χαμαὶ ἔρχομένων τ' ἀνθρώπων ἔδρην ἀίδιον ἔλαχε, πρεσβήϊδα τιμὴν. . . » Διοδ. Σικελ. 5, 68. «Τούτων δὲ λέγεται τὴν μὲν Ἑστίαν τὴν τῶν οἰκιῶν κατασκευὴν εἶρεῖν καὶ διὰ τὴν εὐεργεσίαν ταύτην παρὰ πᾶσι σχεδὸν ἀνθρώποις ἐν πάσαις οἰκίαις καθιδρυθῆναι τιμῶν καὶ θυσιῶν τυγχάνουσαν».
- 9) Ἐν Φαίδρω 247. «ὁ μὲν δὲ μέγας ἡγεμὼν ἐν Οὐρανῷ Ζεὺς, ἠελαύνων πτηνὸν ἄρμα, πρῶτος πορεύεται, διακοσμῶν πάντα καὶ ἐπιμελούμενος· τῷ δ' ἔπεται στρατιὰ θεῶν τε καὶ δαιμόνων, κατὰ ἑνδεκά μέρη κεκοσμημένη· μένει γὰρ Ἑστία ἐν θεῶν οἴκφ μόνη».
- 10) 5, 11, 8 «ταύτης δὲ (τῆς Χάριτος) Ἐρμῆς ἔχεται, τοῦ Ἐρμῶ δὲ Ἑστία».
- 11) Villa Borghese ἐν Ρώμῃ ἀνεγερθεῖσα ὑπὸ Σκιπίωνος Καρφαρέλλη Βοργέση μετὰ τὸ 1658 μ. Χ. περίφημος διὰ τὰ ἐν αὐτῇ ἀνακαίμενα καλλιτεχνήματα τῆς ἀρχαίας τέχνης, ὧν τὰ πλεῖστα νῦν εὐρίσκονται ἐν Παρισίοις. Ἐνταῦθα ἦτο καὶ ὁ διάσημος ἀνδρῆς, ὁ γνωστός ὑπὸ τῷ ὀνόματι τοῦ «βοργεσιανοῦ μονομάχου», ἔργον Ἀγασίου τοῦ Ἐρμίου. Ἰδ. Overbeck: *Geschichte der griechischen Plastik II*. Leipzig 1881 σ. 398. πρβλ. καὶ Α. Ραγκαβῆ: Λεξικ. ἑλλην. Ἀρχαιολογ. Ἀθην. 1888 σ. 7. Τὴν δὲ περιγραφὴν τῶν παραστάσεων τοῦ βοργεσιανοῦ τούτου βιωμοῦ, ὅστις νῦν εὑρίχεται ἐν Παρισίοις, ἐν τῷ Λούβρω, ἴδ. παρὰ I. Overbeck: *Gesch. d. griech. Plast. I*, σ. 197 ἐξῆς.
- 12) Εἰκόνας τῆς Ἀμφιτρίτης τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἑστίας ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀναφέρει ὁ Παυσανίας 5, 26, 2. «Τούτων μὲν τῶν εἰκόνων ἔχεται τῶσδε ἀναθήματα τῶν Μικύθου, Ἀμφιτρίτη καὶ Ποσειδῶν τε, καὶ Ἑστία.» Ὁσαύτως καὶ ἐπὶ τῆς φιᾶλης τοῦ Σωσίου παρίσταται καθημένη ἡ Ἑστία παρὰ τὴν Ἀμφιτρίτην. Πρβλ. Preuner: *Hestia-Vesta*: σ. 170 ἐξ.
- 13) Εὐριπ. παρὰ Μακροβ. 1, 32, 8. «Καὶ γὰρ μήτηρ, Ἑστίαν δὲ σ' οἱ σοφοὶ βροτῶν, καλοῦσιν ἡμένην ἐν αἰθέρι». Ἀριστοτέλ. περὶ Κόσμ. 2. «Τὸ μέσον, ἀκίνητόν τε ὄν καὶ ἑδραῖον, ἢ φερέσθιος εἴληχε γῆ παντοδαπῶν ζῴων ἐστία τε ὅσα καὶ μήτηρ». Διονυσ. Ἀλικαρ. Ρωμαϊκῆς ἀρχαιολογ. II, 66, 3. «Ἑστία δ' ἀνακεῖσθαι τὸ πῦρ νομίζουσιν, ὅτι γῆ τε ὅσα ἢ θεὸς καὶ τὸν μέσον κατέχουσα τοῦ κόσμου τόπον τὰς ἀνάψεις τοῦ μεταστροφῆς παιεῖται πρὸς ἑαυτῆς.» Πρβλ. τὸν Στωϊκὸν Κορνοῦτον: Περὶ τῆς τῶν θεῶν φύσεως: 28. Πορφύρ: Περὶ ἀπογγῆς ἐμφύγων 2, 32. Ἡδὲ καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐν Τριπτολέμω κατὰ Φιλώδημον: Περὶ εὐσεβείας 51, σ. 23. «Τὴν Γῆν . . . καὶ Ἑστίαν εἶναι . . . φησίν.» Ἐν τούτοις ἐν τῷ ὁμηρικῷ εἰς Ἀφροδίτην 24 ὕμνφ μόλις δυνάταί τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὑπάρχει ταύτης τις ἐν τῷ μύθφ ἑκείνφ. ἴδ. Preuner: *Hestia-Vesta* σ. 168.
- 14) Πλάτ. «ἐφέστια» ἴδ. Διονυσ. Ἀλικαρνασ. Ρωμαϊκ. Ἀρχαιολογ. I, 24, 2 «Καὶ πολλὰ ἐφέστια θλα ἐξηλείφθη μέρους αὐτῶν μεμιστιμένου.»
- 15) Ἡσύχιος «Ἐφέστιοι, ἔνοιχοι, ὅσοι ἐστίαν καὶ οἶκον ἔχουσι, ξένοι, ἐπιδημοί, ἰκέται. Ἰδίχ ὅμως συχνότατα ἡ ἐστία μνημονεύεται ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ὡς τύπος καταφυγῆς καὶ ἰκεσίας. Οὕτως ἴδ. Αἰσχ. Ἀγαμ. 1587 «Καὶ προστρόπαιος ἐστίας μολὼν πάλιν (τλήμων Θεῦστος μοῖραν ἤρετ' ἀσφαλῆ.) τὸ μὴ θανὼν πατρῶον αἰμάξαι πέδον.» Εὐριπ. Ἡρακλ. μαιν. 715. «ἰκέτιν πρὸς ἀγνοῖς ἐστίας θάσσεις βᾶθροις.» —Θουκυδ. I, 136. «Ὁ δὲ (Θεμιστοκλῆς) τῆς γυναικὸς ἰκέτις γενόμενος διδάσκειται ὑπ' αὐτῆς τὸν παῖδα σφῶν λαβῶν καθίεσθαι ἐπὶ τὴν ἐστίαν.» Ἐντεῦθεν καὶ ὁ μετὰ τῶν ἐφεστίων θεῶν ἀριθμούμενος Ζεὺς καλεῖται «ἐφέστιος» ἢ καὶ «ἐστιοῦχος» ὡς φύλαξ τῆς ἐστίας καὶ ὡς ἀόρατος τῆς οἰκογενείας προστάτης, ὅστις συνδέει πρὸς ἄλλα τὰ τῆς οἰκογενείας μέλη.
- 16) Πίνδ. Νεμεον. 11. «Παῖ Ρέας ἢ τε πρυτανεῖα λέλογγας ἐστία», ἔνθα τὰρχαία σχόλια προστιθέσσι τὰδε «παρόσον αἰ τῶν πόλεων ἐστία ἐν τοῖς πρυτανείοις ἀφίδρυνται καὶ τὸ ἱερὸν λεγόμενον πῦρ ἐπὶ τούτων

ἀπόκειται.» Πρβλ. Πολυδ.: Ὀνομαστικόν: I, 7. Οὕτω δ' ἂν κυριώτατα καλοῖται τὴν ἐν τῷ πρυτανείφ («Ἑστίαν»), ἐφ' ἧς τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστον ἀνάπτεται».

17) Διονυσ. Ἀλικαρν. Ρωμαϊκ. Ἀρχαιολογ. II, 65, 4. «τὰ γέ τοι καλούμενα πρυτανεῖα παρ' αὐτοῖς (τοῖς Ἑλλησι) (Ἑστίας) ἐστὶν ἱερά καὶ θεραπεύεται πρὸς τῶν ἐχόντων τὸ μέγιστον ἐν ταῖς πόλεσι κράτος».

18) IX, 40. Πρβλ. Πολυδ. 29, 5, 6, «ἔδξαντο δὲ καὶ τοὺς πρεσβευτὰς ἐπὶ τὴν κοινὴν ἐστίαν (τὸ πρυτανεῖον) τοὺς παρὰ τοῦ Γενθίου μετὰ πολλῆς φιλανθρωπίας».

19) Πλουτάρχ.: Γυναικῶν ἀρεταί 17. «Πολυκρίτη» ἐν ἀρχῇ. «Καὶ τὸν ἀνδρα φοβουμένην (τὴν Νέειραν) ἀπαγαγὼν (ὁ Προμέδων) εἰς Νάξον, ἰκέτιν τῆς Ἑστίας ἐκάθισεν».

20) *Corpus inscript. graecarum* ἀριθ. 1193 «ἐστία πρυτανεῖα» καὶ ἀριθ. 2347 «βουλαία» Ἀρτεμιδ. 2, 37 «ἐστία αὐτὴ τε καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῆς σημαίνει πόλεως μὲν τὴν βουλήν καὶ τὴν ἐνθήκην τῶν προσδῶν, ἰδιώτας δὲ αὐτὸ τὸ ζῆν.» *Corpus inscr. graec.* ἀριθ. 2554 2555, 5367. Πρβλ. Ennius σ. 174, ἐκδ. Wahlen. «Dicitur Vesta hame urbem (Cnoson) creavisse». Ἐντεῦθεν δὲ καὶ πολλὰ πόλεις ἀναφέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ἰστίαια» ἢ «Ἑστίαια», ὑπῆρχε δὲ καὶ πανήγυρις ἀγομένη ἐπὶ τοῖς γενεθλίοις τῆς «Πρυτανιτίδος Ἑστίας» ἐν Ναυκράτει πόλει πρβλ. Ἀθήναιον 4, 32.

21) Στρ. 9, 397 C.

22) Θουκυδ. 2, 15.

23) 8, 539. «καλοῦσι δὲ οἱ Τεγεᾶται καὶ ἐστίαν Ἀρκάδων κοινὴν».

24) ἴδ. Διοδ. 22, 23 καὶ ἡμέτερον ἄρθρον περὶ «Ἐδεσσης ἢ Αἰγῶν».

25) Διοδ. 15, 90.

26) Πολυδ. 5, 58, 4. «Σελεύκειαν δὲ περιορᾶν ὑπὸ Πτολεμαίου κρατουμένην ἀρχηγέτιν ὄσαν καὶ σχεδὸν ὡς εἰπεῖν ἐστίαν ὑπάρχουσαν τῆς αὐτῶν δυναστείας».

27) Ἡρόδ. 1, 146. «Οἱ δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ πρυτανηίου τῶν Ἀθηναίων ὀρηθῆντες Ἰώνων . . . » Ἐτυμ. Μέγχα «Πρυτανεῖα». Σχολ. Ἀριστοφ. σ. 48. ἐκδ. Dintorf.

28) Καλλιμ. Δηλ. 325. Ἐκτὸς τῶν Κυκλάδων καὶ ἡ νῆσος Ἀἴμος ἐλάμβανεν τὸ ἱερὸν αὐτῆς πῦρ ἐκ Δήλου ἢ δὲ περιπτώσει αὕτη εἶναι πιθανὸν νὰ σχετίζεται μὲ τὴν ἀττικὴν ἡγεμονίαν.

29) 5, 15, 9.

30) ἴδ. Preller: *Griechische Mytholog. I*. σ. 213, Ὁ «γῆς ὀμφαλός» κατὰ τὰς μυθικὰς παραδόσεις προσδιωρίσθη διὰ δύο ἀετῶν, οὓς ὁ Ζεὺς ἀρῆκεν ἑπταμένους ἐκ δύο ἀντιθέτων τοῦ κόσμου σημείων συνητήθησαν δὲ ἐν Δελφοῖς οἱ ἀετοὶ οὗτοι οὓς παρίστανον πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ μυθικοῦ τούτου γεγονότος πρότερον μὲν ἐκ χρυσοῦ πεποιημένους, βραδύτερον δ' ἐν ψηροθετήμασιν. ἴδ. Πίνδ. Πυθιον. 4, 4. Σχολ. Lobeck Ἀγλασφῶν 1003. Πρβλ. Preuner *Hestia-Vesta* σ. 128 ἐξ. ἴδ. καὶ Αἰσχλ. Εὐμενίδ. «ὄρω δ' ἐπ' ὀμφαλῷ μὲν ἀνδρα Θεομυστῆ ἔδραν ἔχοντα» προστρόπαιον.»

31) Ὅπως συνέβη μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην, καθ' ἣ ὁ Πλούταρχος ἀναφέρει ἐν βίφ Ἀριστείδ. 20, ἐπιφέρων ἐπὶ λέξει τὰδε. «Περὶ» δὲ θυσίας ἐρομένοις αὐτοῖς ἀνέλεον ὁ Πύθιος, Διὸς ἐλευθερίου βωμόν ἰδρὸσάσθαι, θῦσαι δὲ μὴ πρότερον, ἢ τὸ κατὰ τὴν χώραν πῦρ ἀποσβέσαντες, ὡς ὑπὸ τῶν βαρβάρων μεμιασμένον, ἐναύσασθαι καθαρὸν ἢ ἐκ Δελφῶν ἀπὸ τῆς κοινῆς ἐστίας». Πρβλ. Ulrichs: *Reisen und Forschungen I*, 77. Ross: *Hellen. I*, 1, 26,

32) Ἐνθα ὑπόθεσις ὑπόκειται ὁ ἀγνισμὸς τοῦ Ὀρέστου καὶ ἡ μετατροπὴ τῶν Ἐρινῶν εἰς Εὐμενίδας.

33) Παρ' Εὐριπ. Ἀλκυσ. 162 παρυσιάζεται ἡ Ἀλκυστις πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς της ἐνώπιον τῆς ἐστίας τοῦ οἴκου καὶ προσεύχεται οὕτω: «Δέσποινα ἐγὼ γὰρ ἔρχομαι κατὰ χθονός, πανύστατόν σε προσπίπτουσα αἰτήσομαι τέκνον ὄρφανεῦσαι τέμα» . . .

34) Ἀριστοτ. Πολ. 6, 5, 11. ἐκ τῆς λέξεως «ἱεροθύται» ἔχομεν κατ' ἀναλογίαν γλωσσικὴν «ἱεροθύσιον» ἢ «ἱεροθυτεῖον», λέξιν ἴσα δυναμένην τῷ Πρυτανείφ καὶ σημαίνουσαν τὸν τόπον, ἐν ᾧ τελεῖται ἡ θυσία.

Τὸ πνεῦμα ἔχει λευκὰς τρίχας ἰκανῶς πρὶν ἢ ἐμφανισθῶσι τοιαῦται ἐν τῇ κεφαλῇ· αἱ πολιαὶ ὅμως τρίχες αὐτοῦ δὲν εἶναι δεῖγμα τῆς συνένσεως ἀλλὰ τῆς ὀργῆς.

Ἡ εὐγλωττία εὐρηται ἐν ὀλοκλήρῳ τῷ ἀνθρώπῳ· τὸ βλέμμα τοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ μέρος τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

Ἡ τοῦ Ἄωτ γυνή, στραφεῖσα εἰς τὰ ὀπίσω, μετεβλήθη εἰς στήλην ἄλατος πρὸς παραδειγματισμόν. Λαμπρὸν σύμβολον! Καὶ ὁ ἐν τῷ βίῳ στρεφόμενος καὶ εἰς τὸ παρελθὸν ἀτενίζων εἰς στήλην ἐπίσης μετατρέπεται, διότι οὐδὲν πλέον δύναται νὰ πράξῃ.

Αἱ ἐφημερίδες! σιδηροδρόμοι ψεύδους.

Ὁ ἀρίστος τῶν προορισμῶν· τὸ εὐμοιρεῖν μὲν τινα πνεύματος, παραμένειν δὲ ἀφανῆ.

Ἡ ἡμετέρα ὑπόληψις εἶναι τὸ τοῦ μελοδράματος προσώπειον, μεθ' οὗ ἐξέρχεται τις ἐν τῷ κόσμῳ καὶ συχνάκις ἀγνοεῖ τις ὅπου ἄγαθόν καὶ ἀξιέραστον πρᾶγμα κρύπτει τὸ μέλαν χρῶμα τοῦ ἠοροῦ τούτου μορμολυκείου, ὅπερ οἱ ἄλλοι προσαρμολύουσιν ἐπὶ τοῦ προσώπου ἡμῶν.

ΤΟ ΔΕΚΑΤΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΑΣΙΑΝΟΛΟΓΩΝ

Τὸ δέκατον διεθνὲς συνέδριον τῶν Ἀσιανολόγων συγκροτηθήσεται ἐν Λισσαβῶνι ἀπὸ τῆς 11/23 Ἰουλίου μέχρι τῆς 19/1 Ὀκτωβρίου 1892 ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος Δὸν Κάρλου τοῦ Α' βασιλέως τῆς Πορτογαλίας. Ἡ διοργανωτικὴ ἐπιτροπὴ ἐργάζεται εὐτυχῶς ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν μονάρχου, καλλιεργούντος τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας.

Τὰ ἐννέα προηγούμενα συνέδρια συνεκροτήθησαν ἐν Παρισίοις (1873), Λονδίῳ (1874), Πετρούπολει (1876), Φλωρεντίᾳ (1878), Βερολίῳ (1881), Λεῖδῃ (1884), Βιέννῃ (1886), Στοκκόλμῃ-Χριστιανίᾳ (1889), Λονδίῳ (1891).

Τῆς συγκροτήσεως τοῦ Δεκάτου Συνεδρίου ἀδυνάτου καταστάσεως ἐν Ἰσπανίᾳ ὡς εἶχεν ἀγγελθῆ, κατὰ τὴν ἐγκύκλιον τοῦ ἰσπανοῦ πρωθυπουργοῦ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 25/6 φεβρουαρίου 1892, ἡ πόλις τῆς Λισσαβῶνος ἐξελέγη ὑπὸ τῆς διαρκοῦς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Λονδίῳ Συνεδρίου, ἐκ συμφώνου μετὰ τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας τῆς Λισσαβῶνος, ὡς ἔδρα τοῦ Δεκάτου Συνεδρίου, καὶ ἡ ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπὴ διετίθεσε κανονικῶς τὰ καθήκοντα αὐτῆς εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς αὐτῆς ἑταιρίας.

Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ εὐρίσκειται ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κόμητος Φικάλου. Ὁ τῆς διοργανωτικῆς ἐπιτροπῆς γραμματεὺς εἶναι ὁ κ. Λουκιανὸς Γορδεῖρος, διαρκῆς γραμματεὺς τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας τῆς Λισσαβῶνος· ὁ ἐπιθυμῶν δύναται ν' ἀπευθυνθῆ εἰς αὐτόν, εἰς τοὺς ἐν διαφόροις χώραις ἀντιπροσώπους διὰ πᾶσαν πληροφορίαν, δι' ἀποστολὴν ὑπομνημάτων, ἔργων, συλλογῶν, συνδρομῆς ἐπι συμμετοχῆς κλπ.

Ἡ συνδρομὴ εἶναι 25 φράγκων, 20 σελινίων, 25 πεζετῶν ἢ 5,000 ρεῖς. Δύναται τις δὲ νὰ ἐγγραφῆ ἐν Γαλλίᾳ παρὰ τῷ κ. Ε. Λερού, ἐκδότῃ, 28, ὁδὸς Βοναπάρτου ἐν Παρισίοις, ἐν Ἀγγλίᾳ παρὰ τοῖς κ. Hacette καὶ Σα, βιβλιοπώλαις, ὁδὸς Βασιλέως Γουλιέλμου, Strand Λονδίῳ, ἐν ἄλλαις δὲ χώραις παρὰ τοῖς κ. κ. ἀντιπροσώποις τοῦ I καὶ Θ' συνεδρίου τῶν Ἀσιανολόγων. Τὰ ἀρμολύως ἐγγραφόμενα μέλη

θὰ λάβωσι τὸ μέγα δίπλωμα τοῦ σχετικοῦ κανονισμοῦ.

Τὸ ἐπιστημονικὸν πρόγραμμα θὰ περιλάβῃ τὰ ἐξῆς τμήματα:

- 1) Σύνολον τῶν ἀσιανολογικῶν ἐρευνῶν ἀπὸ τοῦ 1891.
- 2) Σημιτικὰς γλώσσας, ἐξαιρέσει τῆς ἀραβικῆς, Ἀσσυριολογίαν, Παλαιοντολογίαν.
- 3) Ἀριανικὰς γλώσσας ἤτοι τὴν Σανσκριτικὴν καὶ τὸν Ἰνδισμόν, τὴν Παλῆ καὶ τὸν Βουδδισμόν, τὴν Ἰρανικὴν καὶ τὸν Ζωροαστριισμόν.
- 4) Τὴν Ἀφρικὴν ἐξαιρέσει τῆς Αἰγύπτου.
- 5) Αἰγυπτολογίαν.
- 6) Κεντρῶν Ἀσίων καὶ Δαρδιστάν.
- 7) Σύγκρισιν θρησκευμάτων (συμπεριλαμβανομένων ἐν αὐτῇ τῆς μυθολογίας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς νομοθεσίας, τῶν ἀνατολ. ἐπιστημῶν. τῆς ἱστορίας κλπ.)

- 8) Συγκριτικὴν γλωσσολογίαν
- 9) Ἐνθάρρυσιν τῶν ἀνατολικῶν σπουδῶν
- 10) Ἰνδοσινικὰς μελέτας
- 11) Δραβιδιεννικὰς μελέτας
- 12) Μαλαισιάν καὶ Πυλυνησιάν
- 13) Συλλογὴν ἐρωτήσεων διὰ τοὺς ἐξερευνητάς.
- 14) Ἐθνογραφικὴν φιλολογίαν, συμπεριλαμβανομένων ἐν αὐτῇ καὶ τῶν τῶν φυλῶν μεταναστεύσεων.
- 15) Τὰ εἰς τὴν τέχνην, ἀρχαιολογίαν, νομισματικὴν καὶ τὴν βιομηχανικὴν τέχνην ἐν Ἀνατολῇ ἀναγόμενα.
- 16) Σχέσεις μετὰ τῶν σοφῶν καὶ τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς.
- 17) Ἀνατολικὴν γλωσσολογίαν ἐν τῷ ἐμπορίῳ κλπ. (μεθ' ὑποπημάτων διὰ τὰς διαφόρους νεωτέρας ἀνατολικὰς γλώσσας).
- 18) Ἀνθρωπολογίαν, ἐπιστήμην καὶ φυσικὰ καὶ τεχνητὰ προϊόντα τῆς Ἀνατολῆς.
- 19) Ἀνατολὴν καὶ Ἀμερικὴν
- 20) Ἀνατολὴν καὶ Πορτογαλίαν, μετ' ἰδιαίτερου τμήματος διὰ τὰς Φιλιππίνιας νήσους
- 21) Ἐκθεσιν βιβλίων καὶ ἀντικειμένων, ἅτινα δύναται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς βάσις τῶν ἄνω σημειουμένων τμημάτων.

Ἐκδρομαὶ μελετῶνται εἰς Κίντραν Βατάλαν καὶ Ἐβόραν ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ εἰς Σεβίλλην, Κορδοῦνην καὶ Γρενάδαν (ἀραβικὸν τμήμα) ἐν Ἰσπανίᾳ. Πιθανὸν αἱ σιδηροδρομικαὶ ἑταιρίαι νὰ χορηγήσωσι ἑλαττώσιν τῶν τιμῶν τῶν εἰσιτηρίων κατὰ 500/0 διὰ τὰ μέλη.

Τὸ ξενοδοχεῖον τῆς Λισσαβῶνος θὰ προβῶσιν ἐπίσης εἰς τὰς συνήθεις ἑλαττώσεις τῶν τιμῶν.

Τὸ λεπτομερὲς πρόγραμμα διανεμηθήσεται προσεχῶς ὑπὸ τῆς πορτογαλικῆς ὀργανικῆς ἐπιτροπῆς ἐν συννενοήσει μετὰ τῆς ἐν Λονδίῳ ἐπιτροπῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΝ ΔΡΑΜΑ,

Συνεχίζοντες τὴν ἐν τῇ «Ἐβδομαδιαίᾳ Ἐπιθεωρήσει» τοῦ Νεολόγου» (ἀριθ. 26. τῆς 19ης Ἀπριλίου 1892) δημοσιευθεῖσαν διατριβὴν ἡμῶν περὶ τῶν ἐν Δράμᾳ ἑλληνικῶν καὶ ρωμαϊκῶν ἐπιγραφῶν, δημοσιεύομεν ἕδε καὶ τὰς ἐξῆς:

στ') Ἐπὶ λίθου κυανοφαίου ἐντετεχισμένου ἐν τινι ὀθωμανικῷ νεοκροταφίῳ, κειμένῳ παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς πόλεως, ἀναγινώσκειται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή τῶν μακεδονικῶν χρόνων, καθὰ ἐκ τοῦ εἴδους τῆς γραφῆς ἐξάγεται (ὑψ. γραμμ. 0^μ, 05):

... ΡΙΔΑΚΟΣΜΗΣΑΣΘΑΣΟΝ

... Πατ]ρίδα κοσμήσας Θάσον.

Ο λίθος είναι τεθλασμένος προς τὸ ἄνω μέρος καὶ δεξιά.

Θ κ. Σταύρος Μερτζίδης, δημοσιεύσας τὴν προκειμένην ἐπιγραφὴν ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ¹, ἀνέγνω πρὸ τῶν λέξεων: ρίδιαχοσμήσας Θάσον, τὰς λέξεις: «Πολύγωνος καὶ τὸ ἔργον ἀπέστειλεν εἰς πατριδα κοσμήσας Θάσον». Τὰ ἡμίση στοιχεῖα τοῦ πρώτου στίχου φαίνονται ἔτι καὶ νῦν.

ζ') Ἐν τῇ κλίμακι τῆς οἰκίας τοῦ κ. Π. Πανταζίδου ἐντετειχίσται τεμάχιον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου φέρον τῆνδε τὴν ἐπιγραφὴν τῶν μακεδονικῶν χρόνων.

ΟΡΟΣ ἄρος
ΤΗΣ τῆς
ΟΔΟΥ ὁδοῦ.

η) Αὐτόθι τεμάχιον ρωμαϊκῆς ἐπιγραφῆς, ἣς μόνον τὰ ἐξῆς γράμματα ἐσώθησαν:

IVSI κα ἐν ἐτέρῳ τεμαχίῳ: OVINT.

θ) Ἐν τινι ἀρτοποιεῖῳ παρὰ τὸ Διοικητήριον εἶναι ἐντετειχισμένη ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή (ὑψ. γραμμ. Ο^κ, 12), τεθλασμένη δεξιά καὶ ἀριστερά:

VALEN

ι) Ἐπὶ λίθου τεθλασμένου πρὸς τὸ δεξιὸν μέρος καὶ κατὰ τὴν βάσιν ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς ρωμαϊκὰ γράμματα, ἀσυμπλήρωτα:

V
QVI
GRA
.VLS
ELS.

ια) Ἐπὶ λίθου ἐντετειχισμένου ἔντινι τουρκικῶν τεμένει. Ὁ λίθος εἶναι τεθλασμένος πρὸς τὸ δεξιὸν καὶ κάτω μέρος:

IMRAYC Imp(erator) Aug(usto)
NERVATPΛ N]erua Tr[a-
IANOCAGS iano, Ca[e]s(are)
C RMAN G[e]rman[ico].

Πρὸς τὸ ἄνω καὶ κάτω μέρος τῆς ἐπιγραφῆς φαίνονται ἴχνη γραμμάτων δυσανάγνωστον. Τὴν δ' ἐν τῷ 4ῳ στίχῳ λέξιν G[e]rman[i]co συνεπλήρωσα κατ' ἀναλογίαν ἄλλων ἐπιγραφῶν, ἀναφερομένων εἰς τὸν αὐτοκράτορα Νερούαν Τραϊνόν, Γερμανικόν.

ιβ) Ἐν Τζατάλτζα, χωρίῳ κειμένῳ πρὸς Α. τῆς Δράμας. Ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου εἶναι ἐντετειχισμένον ἐπιτύμβιον ἀνάγλυφον τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων ἐκ λίθου μελανοφαίου. Τὸ ἀνάγλυφον παρίστησιν ἰσπεῖα καλπάζοντα δεξιά: ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὑψοῦται ὑπερμυθεῖος βράχος, ἐφ' οὗ εἶναι ζῶον ἐφθαρμένον κατὰ τὴν ἴσταν αὐτοῦ. Κἄτωθε δὲ τούτου τοῦ ἀναγλύφου πρὸς γυναικεῖα μορφαὶ ἐν προτομῇ, χονδρῆς ἐργασίας, φαίνονται. Ἡ δ' ὑπὸ τὸ ἀνάγλυφον ἐπιγραφή ἔχει ὡς ἐξῆς:

TAPCACBYZOYBP Τάσας Βύζου Βρ(;) ;
BICPPOPTCE OXPI Βίσπροπτος Ὀχρινός ἐτῶν Π'.
NCE ETPH Π. Βύζος καὶ Βειθὺς
BYZCE KAI BETHYC καὶ Τάσας πατρι
KAITAPCACPATPI καὶ μητρι Μελγία
KAIMHTPRIMEΛΓΙΑ γνησίους μνήμης
ΓΗΦΙΟΙCΜΝΗΜΕC χάριν ἐποίησεν.
XARINEΠΟΙΗΣΝ

1) Σταύρου Μερτζίδου, «Αἱ χῶραι τοῦ παρελθόντος» κτλ. σελ. 21.

Τὰ στοιχεῖα ΒΡ εἶναι ἀσυμπλήρωτα.

Ἐν τῷ 2ῳ στίχῳ τὸ ὄνομα Βίσπροπτος ο χ ρ ι ν ο ς (;) οὕτως εἶναι γεγραμμένον καὶ δυσανάγνωστον.

Ἐν τῇ λέξει: ο χ ρ ι ν ο ς τὸ Ο μετὰ τοῦ Χ εἶναι συνηνωμένον, ὡς καὶ τὸ Ο μετὰ τοῦ Σ καὶ τὸ Ω μετὰ τοῦ Ν ἐν τῷ γ'. στίχῳ. Ἐν γένει ἡ γραφή εἶναι εὐθύγραμος. Τὰ δὲ Ο καὶ Θ εἶναι ρομβοειδοῦς σχήματος.

ιγ) Ἐν τινι ἡρειπωμένῳ παρεκκλήσιῳ τῆς Τσατάλζας, ἐπὶ καλύματος σαρκοφάγου ἀναγινώσκεται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή:

NAEVIVS SYMPIORVS· VI· VIR· A/ G· AIXI·
BVRRENANICE AN· XXX H· S· S· NAEVIA
SEMPER VSAPAR· ENTIBIC·

Naeivius Sympiorus vi(xit) vir aug(us tus) an(nos) xi. (?)
Burrena nice (?) an(nos) xxx· h(ic) s(iti) s(unt) Naeivía
Semper usa parentilis.

Ρωμαϊκὸν ἐπιτύμβιον ἐπὶ τινος καλύματος σαρκοφάγου ἐκ λευκοῦ λίθου. Τὸ σχῆμα τοῦ ἐπιτύμβου τούτου παρίστησι στήλην ναοῦ ἑλληνικοῦ. Ἄνωθεν αὐτοῦ εἶναι ὅπῃ ἱκανῶς εὐρεῖα, ὑπὸ τυμβωρῶν πιθανάτα ἀνοιχθεῖσα.

Τὸ ὄνομα Naeivius εἶναι ρωμαϊκοῦ ἐπισήμου γένους, περὶ οὗ ἐς ἄλλοτε λόγον ποιησόμεθα.

Ἐν τῷ τέλει τοῦ πρώτου στίχου ἐλείπουσιν οἱ ἀριθμοί.

ιδ) Αὐτόθι. Ἐν τῇ λιθίνῃ κλίμακι τῆς οἰκίας τοῦ Χαλῆλ-μπέη εἶναι ἐντετειχισμένον ἐπιτύμβιον τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων τεθλασμένον πρὸς τὸ δεξιὸν ἄνω καὶ κάτω μέρος.

ΣΥΝΤΡΟΦΟΝ ΛΗΚΥ . . . Σόντροφον Λυκου. . .
ΕΥΤΥΧΙΑ ΘΗΚΗΝ Β . . . Εὐτυχία θήκη β. . .

Τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν δύο τούτων ἐπιγραφῶν ὀφείλω εἰς τὸν ἐν τῷ χωρίῳ δημοδιδάσκαλον κ. Κ. Κρανῶν.

ιε) Ἐν Ἄ λ η σ τ ρ ἄ τ η. Ἐν τινι οἰκίᾳ κεῖται ἀναθηματικὴ στήλη μετ' ἀναγλύφου, παριστάντος ἐντὸς κοίλου τετραγώνου προτομὴν ἀνδρὸς πωγωνοφόρου ἐστεμμένου.

Κάτωθε τοῦ ἀναγλύφου ἀναγινώσκεται ἡ ἐξῆς λίαν ἡκρωτηριασμένη ἐπιγραφή τῶν ρωμαϊκῶν χρόνων:

OIΠΕΡΕΙΡΟΥΦΟΝ Οἱ περ(ε)ὶ Ροῦφον
ZEIPAMYEIEYBOTPY (ὁ θ' στίχος εἶναι λίαν δυσανάγνωστος)
HCAIONYCOYMY . . . ἧς Διονύσου Μυ. . . .
ΥΦΩΤΩCΕΥΕΡ . . . . υ φωτωσ εὐερ. . . .
PONEXAPH . . . . ρον ἐχάρη. . . .

Τὸ ἀνάγλυφον ἴσως παρίστησι προτομὴν τοῦ Διονύσου.

Ἡ τε προκειμένη ἐπιγραφή καὶ ἡ ὕπ' ἀριθ. ε' εἰσὶν ἀναθηματικαὶ τῷ Διονύσῳ, οὗ τὸ μαντεῖον ἔκειτο ἐπὶ τοῦ νῦν ὄρους Β δ ζ - Δ ἄ γ πρὸς Β τῆς Δραβήσκου, ὅπου ὁ Ἄγγιτης ἀναφαίνεται μετὰ μιᾶς λεύγης ὑπόγειον ροῦν (Des devises-du-Dezert, M a c e d . a n c i e n n e - p . 396).

Ἐλάτρευον δὲ τὸν Διονύσον οἱ Θρᾶκες, καὶ τὸ μαντεῖον αὐτοῦ ἐκέκτηντο οἱ Σάτραι, θρηκτικὸν ἔθνος εἰς ἄκρον πολέμιον. «Τὸ δὲ μαντήτιον τοῦτό ἐστι μὲν ἐπὶ τῶν οὐρέων τῶν ὑψηλατάτων, Βησσοὶ δὲ τῶν Σατρῶων εἰσὶ οἱ προφητεύοντες τοῦ ἱεροῦ, πρόμαντις] δὲ ἡ χρέουσα κατὰ περ ἐν Δελφοῖσι, καὶ οὐδὲν ποικιλώτερον» (Ἡρόδ. VII. 111).

Τὰ χωρία Ρεσίλοβα, Γλινίκοβα καὶ ἄλλα ἐπρομήθευσαν τῷ Heuzey ἀφρονον ὕλην ἐπιγραφῶν, μετενεχθεισῶν πιθανώτατα ἐκ τοῦ ἐκεῖ που κειμένου μαντείου.

Ἐν Δράμα 4 Μαΐου 1892.

Ν. Ι. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

1) Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην εὐχαρίστως μοι ἀνεκοίνωσεν ὁ κ. Ἐϋρυσθένης Θεοδωριδῆς, διδάσκαλος ἐν Δράμα.

